Št. 190
APRIL
2022

Št. člana_ice društva:

KRALJI ULICE

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 1 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

Kralji ulice
April 2022

Odgovorni in izvršni urednik:
Jean Nikolič
Tehnični urednik in oblikovanje:
Chris Hartke
Uredniški odbor:
Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik
Sodelavci uredništva:
Taubi, Jurij Kunaver, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Jasmina Memič, Špela Blatnik, Diego Menendes, Miha Čurman, Jan Omahne Femec
Grafična zasnova:
Karlo Medjugorac
Lektoriranje:
Mojca Pipan
Ilustracije:
Miloš Dragojević, Maja Klemenčič, Rade Nikolić, Maja Bračko, Ban, Damjan Puhan, Nika Novinšek, Janne Karlsson, Fedja Kovič
Ovitek:
Prva in zadnja stran: Nada Žgank (na fotografiji Viljams)
Tisk:
Tiskarna Vovk
Izdajatelj:
Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 1 EUR.
Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 24 EUR, v tujini pa 48 EUR. Poštnina je vključena v ceno.

Naslov uredništva:
Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana
Telefon: **059 022 503**
030 323 128 (SMS komentarnica)
E-pošta: **urednistvo@kraljiulice.org**
Spletna stran: **www.kraljiulice.org**
Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:
SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:
Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor
Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo
Evropski socialni sklad, projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska Unija

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice
član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

ISKANJE STANOVANJA: EPILOG

Foto: arhiv KU

Decembra sva s fantom začela iskati stanovanje za najem – veliko okoli 50m^2 in seveda s sprejemljivo ceno. Skorajda misija nemogoče. Vsak dan sva na vsake pol ure osveževala nepremičninske internetne strani in uspelo nama je priti do ogledov petih stanovanj. Klicala (in pisala) sva še več ponudnikom, ampak sva že v telefonskem pogovoru izpadla iz ožjega izbora. Zakaj? Zato ker nisva imela časa priti na ogled že prvi dan ali pa sva ga imela napovedanega za torek, ko pa sem v ponedeljek preverila, če dogovor še velja, sem dobila v odgovor, da je bilo stanovanje že oddano. Fajn, res.
Prvo ogledano stanovanje je bilo po fotografijah sodeč videti super. Imela sem občutek, da je skoraj predobro, da bi bilo res. A iz vsega se lahko nekaj naučimo. V tem primeru je bila lekcija: zaupaj svojemu notranjemu občutku. Ko sva prišla na ogled, sva namreč presenečeno ugotovila, da je stanovanje v resnici preurejena garaža, ki ima le eno okno, pa še čez to te vidijo vsi, ki hodijo mimo, če pa si omisliš zavese, pa si sredi dneva obsojen na umetno osvetlitev: 35m^2, cena 550 evrov – mojstrstvo širokega kota in dobrega fotografa.
Drugo ogledano stanovanje je bilo v središču mesta, novejši blok, parkirno mesto, čudovita krožna razporeditev prostorov, skratka spet je delovalo sanjsko. In spet ovira: ob visoki najemnini, za katero sva bila pripravljena odšteti 650 evrov, je sledil šok. Čez poletje so stroški nekje 200 evrov – in to pred dvigom cen energentov in brez interneta in televizije. Baje, da je kriv upravnik. Dobro, tudi iz tega ne bo nič, iščeva dalje. Ker pa se je datum dogovorjene izselitve s svetlobno hitrostjo približeval, sva se sprijaznila s stanovanjem na Viču, velikost 40m^2, cena 550 evrov, z atrijem. Načeloma super ponudba, a je bila razporeditev taka, da bi težko v stanovanje spravila vso robo, ki sva jo čez leta nakopičila. Jap, najina (predvsem moja) krivda, ampak to je poglavje zase.
Dan pred podpisom pogodbe vseeno ponovno preverim stanje na spletnih portalih in najdem stanovanje, ki je zdaj »najino«. Najemnina 600 evrov, stroški so zmerni, pa še atrij ima. Ko veselo novico podelim med svoje znance in znanke iz domače vasi, me pri moji navdušenosti nad dobro najdbo vprašajo po normalnosti. Občutek imam, kot da sem jaz tista, ki se mora braniti. Koga sploh branim? Svojo neumnost, da sem pripravljena odšteti toliko za najemnino? Vse najemodajalce v Ljubljani in v drugih mestih? Državo, ki ne uredi stanovanjske politike? Spet sebe, da pri svojih letih še kar nisem kreditno sposobna?
Kdo je tisti, ki je izgubil stik z resničnostjo?

P. S. Sem ena tistih, ki je nestrpno čakala stanovanja v soseski Novo Brdo, ampak sem bila strašno razočarana nad cenami. Vsi državljani in državljanke se strinjamo, da so šle cene najemnin v nebo, in potem nam republiški sklad določi enake (ali še slabše) cene v primerjavi z najemninami na trgu. Bravo. Kako točno naj bi to pomagalo pri reševanju stanovanjske problematike? Prosim, če mi kdo lahko to razloži.

Katja Muršič

Kazalo:

2 UVODNIK
4 SLIŠANJE GLASOV
5 POVABILO NA ŠOLO ZA FACILITATORJE PODPORNIH SKUPIN
7 PERSONALIZIRANI ROZA POZDRAVI
10 STALNO BIVALIŠČE KOT DOBRINA
11 CESTNA FILOZOFIJA
12 NEKAJ CESTNIH
13 ANEKDOTE IZ PRODAJE
15 MARIBORSKA SCENA
17 LITERARNA PRILOGA
21 SARIN DNEVNIK
22 GOSTUJOČI KOLUMNIST
24 MIRKO
26 KRALJEVI RECENZOR
28 IZZA REŠETK
30 KOMENTARNICA
31 GIACOMOV FOTO KOTIČEK
33 OGLASNA DESKA
34 NAGRADNA KRIŽANKA

TO SEM JAZ: VILJAMS

Ime mi je Viljams, star sem 25 let, sem samski in prihajam iz Latvije. Po horoskopu sem škorpijon – sovražim in ljubim se obenem!

Foto: Nada Žgank

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člane in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

– Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
– Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
– Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
– Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
– Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.
– Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
– Med ponujanjem časopisa ne beračim.
– Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
– Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
– Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavajanja bralcev in bralk.
– Med ponujanjem časopisa upoštevam navodila za pravilno uporabo zaščitne maske in ohranjanje socialne distance.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice.
Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

Slišanje glasov:

ŠE NIKOLI NA TAKO VISOKI DOZI

Shizofrenija ni niti ena enaka drugi. Jih je vsaj deset različnih, to so kategorije, ampak dejansko pa je vsaka zelo posebna.

Marca sem utrpela precejšnje poslabšanje. Nek sprožilec je moral biti. Blodnje, paranoja, umetno ustvarjena zaljubljenost. Psiha je prisotna v vseh delih možganov – to ni samo en center ali en del glave – in sodeluje s čustvi, z razumom, z logiko, s pomnjenjem, z mislimi, pri meni tudi s čustvovanjem. Leta minevajo in jaz vse bolj in bolj temeljito spoznavam svoje psihoze. In res so mučne, predvsem pa sramotne.

O teh stvareh nihče ne želi govoriti, ker je za vsakega pacienta in obolelega to zelo težka izkušnja. Težko je reči, da si bluzil, da si slišal vesoljce, težko je priznati, da si bila hospitalizirana, saj si po porodu svojega otroka nosila na oltar (verskofanatične blodnje). Težko je povedati, da veš, da ti sledijo, da so ti nastavili čip v zob in te imajo pod nadzorom. To je bolezen, pri kateri um odpove, in ko prideš k sebi, ne samo da si sesut, saj je mnogo možganskih celic uničenih, marveč potrebuješ tudi čas, izmučen si, izžet. Čaka te spoprijemanje s tem, kaj si naredil, kaj si rekel, kaj je bilo. Potem ko zdravila primejo, seveda. Velikokrat pa zdravila ne primejo in so ljudje v psihiatričnih bolnicah po šest mesecev, po leto dni, a tudi pa dve leti. Ni jih sicer veliko, a tudi to je resničnost. Zdravila za shizofrenijo ni, izumili so zgolj takšna, ki zavirajo simptome, a je bolezen v svoji obliki venomer prisotna. Vedno.

Jaz imam to nesrečo, da se mi pojavi občutek obsedenosti z nekom, pomešan z občutkom zaljubljenosti, in ker je ta človek nevaren, padem v vojno sama s sabo in se ustrašim. Ustrašim se zavedanja, da sem zaljubljena, ker vem, kakšen je. In če nekomu to razlagaš, je vse dokaj preprosto. In kaj je tukaj shizofrenija? Problem je, ker je to šele začetek. Pride stvar, dogodek, naključje, t. i. povod ali sprožilec, ki to vzplamti, in misli iz tedna v teden samo rastejo. Na koncu pride do tega, da ne zmoreš več delovati. Veliko strahu, občutkov ogroženosti, preganjavic, dokler se ti ne zdi tako nevarno, da lahko storiš samomor. V resnici pa mi nihče nič noče, tudi če mi malo sledijo ali me spremljajo. Živim torej mirno, v resnici me nihče ne ogroža, ampak moj um vidi zadevo povsem drugače. Možgani so zelo kompleksna stvar. In pri motnjah v duševnem zdravju je zelo pomembno, kakšna osebnost si. Imamo več vrst osebnosti, in to velikokrat vpliva na to, kako se bo oseba odzvala na psihozo. Sedaj prejemam kar precej visoko dozo. Deset let sem dobivala 500 mg Soliana na dan, sedaj 700 mg. A je pomagalo, bolj normalno delujem, ne bojim se več svojih misli. Za sabo pa to povleče sto in eno posledico, ker so tablete zelo močne. Zaradi visoke doze sem popolnoma izgubila menstruacijo.

Neokusna pripomba

Maja Klemenčič

Tako malo je treba, da bi se postavili v čevlje prizadetih shizofrenikov, ampak družba tega ne želi. Samo za sekundo si predstavljajte, da ste v službi, imate normalen delovni dan, pride sodelavka in jo začnete pokrivati z rjuho ter poditi stran veverice, ki jo napadajo. In potem, ko vas spravijo v red, morate priti nazaj na delovno mesto, če pa ne, če službe niste med tem tako ali tako izgubili, se spoprijemate s tem, da vam ljudje govorijo, kaj se je z vami zgodilo. Nosite več bremen: diagnozo, fizično poslabšanje, tablete, stigmo in sram. V mojem primeru je osebi, s katero je moje stanje povezano, to v veliko veselje, na trenutke celo uživa, da se mi je spet strgalo. In se spoprijemam s tem – ko se mi zgodi poslabšanje –, kako bi se zadržala, da mu ne bi težila, da mu ne bi pisala. Da mu ne lajnam svojih blodenj. Uživa v tem. Nekomu, ki je (bojda) preganjal stotine žensk, je to zmaga, da se je eni zaradi njega strgalo, ker jo je toliko obnorel. Žalostno je to, a s tem se spoprijemam.
Ko psihoz ni, si pa samo rastlina. Težje deluješ, veliko ješ in veliko spiš. In kdor ne doživi psihoz več let zapored, morda tudi deset let, je lenuh, ki noče delati, saj mu nič ni.

Upam, da mi ne bo šlo na slabše, 700 mg je kar precej. Upam, da se bom »unesla«. Kot je rekel psihiater: »Imate blagoslov in imate prekletstvo.«

In v tem času veliko rišem. Iz mene bruha navdih, bruha volja do ustvarjanja, ta teden delam že drugo sliko, marca sem naslikala zgornjo. Kot vulkan, ki je eksplodiral. Vsaj nekaj, ali ne?

Vaša zmešana Maja Klemenčič

POVABILO NA ŠOLO ZA FACILITATORJE PODPORNIH SKUPIN

Šola za povezovalce oz. facilitatorje podpornih skupin v sklopu projekta Slišanje glasov deluje že tri leta. Obsega celoletno srečevanje, običajno enkrat mesečno po dve uri, ter sodelovanje na enem ali dveh seminarjih. Srečanja se bodo v letošnjem letu začela v sredini aprila in trajala vse do decembra. K udeležbi toplo vabimo osebe z lastno izkušnjo slišanja glasov ali drugih zaznav. Za te osebe bo udeležba na šoli brezplačna, prav tako za njihove svojce in podporne osebe, medtem ko bo za udeležbo zaposlenih oseb s strokovno izobrazbo na tem področju potrebno plačilo kotizacije.
Ko smo leta 2019 prvič začeli izvajati šolo za facilitiranje skupin, smo si bili v projektu Slišanje glasov enotni, da potrebujemo več ljudi, ki bi lahko povezovali in facilitirali delovanje podpornih skupin. Poleg oseb z zaznavami, ki lahko nudijo vrstniško podporo, ste dobrodošli na »šoli« tudi vsi drugi, ki nas tako ali drugače podpirate in ki vam je koncept vrstniških podpornih skupin blizu. »Šola« je inkubator za nove povezovalce skupin. Naš projekt gradi na ideji varnega prostora, kjer lahko kot enaki med enakimi delimo svoje izkušnje ali jim prisluhnemo.
Dodatno vabimo k udeležbi in sodelovanju na podporni skupini za svojce tudi starše, druge svojce ter podporne osebe slišalcem glasov. Nudimo tudi individualne pogovore in podporo v krizah. Več informacij lahko dobite na naslovu slisanjeglasov@gmail.com ali na telefonski številki 068 154 659.

Foto: Viktorija Borodinova

Mojca Nahtigal

SVET – SPET – MLAD

Rada bi živela kot takrat, ko je bil svet še mlad …
Sedeli bi ob ognju in igrali na ukrajinske piščali, z obrazi črnimi, belimi, rjavimi, ne vedoč, kje meje so in čemu služijo …
V planinah nad oblaki dolin, v brazdah posušene trave
kurili drva odmrlih dreves in se veselili zelenenja novega,
se s praprotjo odevali,
se režali z lisicami in zajci v noč …

Stran od elektrarn, stran od jedrskih konic,
stran od prebrihtnih glav nekdanjih odličnjakov, genialcev, povzpetnežev in samodržcev, ki se igrajo z orožjem … ki se igrajo z našim postaranim svetom.
Ki ga spravljajo na rob smrti, mi pa daleč od sanj, na vlaku za nikamor, žalostni tako, da bi lahko vsa ta tisočletja staranja sveta izjokali, vse pretekle grehe človeštva prehlipali v krčih in bi reke naših solza samo v pozabo utopile vse te prepametne moške sive glave.

Ko je bil svet še mlad …

Je bil svet kdaj mlad?

Špela Razpotnik

Foto: Abdul Kayum

SIVI MUCEK

Ali veš, ti sivi mucek, da ti danes nisem kupil briketov? Nisem ti dal ne jesti ne piti. Kaj me tako gledaš? Nisem šel v supermarket in pika. Iz hladilnika vzamem pašteto in jo vpričo mucka hitro pojem. On pa me opazuje. Prav zadovoljen sem, ker sem se fino najedel. Zdaj lahko opazujem mucka, ki ima dvignjena ušesa. Morda se sprašujete, kako sem lahko tako krut, da mislim le nase. Zdaj vam lahko povem, da je ta sivi mucek le sličica na kuhinjski ploščici, ki ji zaželim lahko noč, ko sem sam doma.

M. Marn

Maja Bradko

GRAD

KAJ V NJEM SE GODI
VEDO ŠKRATJE IN VRAGCI
GOSPODA S SVOJIMI UKAZI
VSE HLAPCE POKORIJO
GOSPODA VSE DOBIJO
KAR SI ZAŽELIJO
VSAK DAN SE VESELIJO
OBILO DOBRE PIJAČE IN JEDI
OB PRAZNIKIH JIH ŠE MUZKA RAZVEDRI.

SONATA

For a broken heart there somewhere.
I can't sleep because I see you in my mind.
My dreams no longer come my love.
I'm not a hero of your dreams.
Just a mess of broken life.
No life.
No love.
Better go away my broken love.
Saying goodbye to myself.
I can’t stay here no matter how much I love you.
Just kill me so you can be free my lover.
Play broken song for us and cry my tears off.
Sleep well my dream love.
Hugs and kisses my dream girl.
Time to go away and forget about you.
But I will keep on hurting myself my love.
You will always be in my heart baby no matter.
Wherever I'll be I will not lose hope on you.
To be with me.

Viljams

KRALJ ULICE

KDO SEM JAZ
KO SAM JA
WHO AM I
WER BIN ICH

TAK SEM DRUGAČEN
VČASIH SONČEN
DRUGIČ OBLAČEN
VEČKRAT ŽEJEN
KOT PA LAČEN
SEM POKONČEN
OD BOGA DOLOČEN
ŽIVAHEN IN POSKOČEN
VEČKRAT LOČEN
ŽIVIM NA ULICI
NABIT NA SULICI

BENJAMIN MANTAQI-CHI

Foto: Aleksander Petric

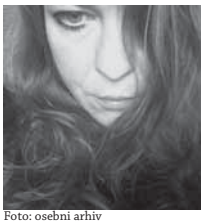

Foto: osebni arhiv

Tereza Vuk:

PERSONALIZIRANI ROZA POZDRAVI

Ko boste to brali, bo glih 1. april. Dan, ko mormo nekoga nalagat, in pol se nam k enim debilom fajn zdi, če nam nasede. Ampak jaz tko nasedam svojim frendom vsak dan. Česa vse mi že niso zakuhali. Enkrat so imeli tako aplikacijo na telefonu, da te pokliče ena ženska – soseda kao. Ampak je tko dobr narjen, da ne skontaš, da je aplikacija in kurčeva mašina na drugi strani. In mi sedimo na ping pong mizah pa mi telefon zazvoni: »Prosim!« »Iz vašega stanovanja je skoz vonj po marihuani,« mi reče ženski glas. Ne se jebat, kera kura mi zdej kle mori ping pong: »Nč jaz to ne vem, gospa. To mora bit kdo drug.« »Vam govorim, da je iz vašega stanovanja,« je glas še kr nadaljeval. »Jaz pa marihuana. Jaz to nč ne poznam.« Že sem ji hotla jebat vse po spisku, ampak hvala bogu ti kreteni okol mene niso več zdržali in so padli v krohot: »Hahaha, z mašino se pogovarjaš.« »Ma marš, prekleta banda,« sem se pizdila in si vmes oddahnila, da res kakšna soseda ni kej zavohala.

Ob vsaki pizdariji, k mi jo zakuhajo, se znajo pol opravičit. Ampak, veste, kako izgleda opravičilo? Tko, da mi en pošlje: »Lej, kaj je blo na TV Pink.« »Ma kakšen TV Pink, kdo tist gleda.« In pol zagledam enga, k poje eno cigu migu musko, spodi se pa vrtijo pozdravi. In vidm spodi napisan: »Pozdrav za Terezu Vuk, pisateljicu u pokušaju.« Jao meni, še pred celo Srbijo me morjo brukat. Zadnjič smo kle pri men sedeli in z enim sva neki menjala keš. In gre on v trgovino. Čez pol ure smo preostali trije dobili sporočilo, da čaka policiste – ker je mel ponarejen denar. In kdo mu je dal ta denar? Seveda jaz. In se mi je skor utrgal, že telefon v roki in skor cel svet klicat, kdo mi je dal ponarejen keš. Preden pa bi se lahko osramotila pred celim svetom, so mi hvala bogu povedali, da so me spet okrog prinesli. In drug dan spet opravičilo. Spet TV Pink, spet cigu migu muska, spodi pa napisan: »Pozdrav za ljutu Terezu Vuk, najbolju pisateljicu u Sloveniji.« Prov načrtno me drkajo v glavo. Sej smeh je pol zdravja, sam kdaj bi jim vsem jajca odtrgala pa jih fuknila tja nekam v kislino. In pol se jim bom lepo lagano opravičila na TV Pink: »Pozdrav za momce bez jaja.« Pa stvar rešena.

In tko radi nategujemo, in kdaj celo paše bit nategnjen. Pa pustmo posteljne akrobacije. In tko nam je dovoljeno na 1. april lagat. Vse druge dni pa nismo izrekli ene laži. Tist, k reče, da ne laže, laže s prve. Ko nam kuzla v rit skače, lažemo vsi: »Gospod policaj, tega jaz še nikol nisem vidla. Nimam pojma, kako se je to znajdlo v moji torbici. Ziher so bli palčki ponoč, uni, k tud štumfe kradejo iz pralnega stroja.« In če bo mene kdo vprašal, bom isto rekla, da ne lažem nikol. Ker lažem. Mogoče lažem tud vam, mogoče sem v resnici neka pridna primerjalna književnica in so vse zgodbe nateg in jaz samo izmišljen lik. Kdo bi vedel? Ampak sej veste, jaz nikol ne lažem. So pa seveda laži in nategi različni. Ene fore so nedolžne, druge ne več tok. Če ti cele dneve lažeš možu, da si se na stara leta najdla in da rabiš popoldne nujno uro plavanja, pol še uro bralnega krožka, v resnici greš pa enmu mulcu dol hlače vlečt, je to mal drugač, kokr rečt frendici, da ni debela, čeprov ti ni jasno, kako da njena tehtnica sploh še diha. Sej, zakaj se gremo pa maškare? Da

Rade Nikolić

lahko ljudje za en dan dajo masko gor. Al jo dajo glih dol?

Vsi smo v resnici eni nateguni 365 dni na leto. V parlamentu majo pa itak vsak dan pust pa 1. april. In nas nategujejo iz vseh strani, tko kot so mene uni mulci z aplikacijami za gandžo nafukali. Sam da v parlamentu se ti nč ne opravičijo na TV Pink. Oni v objemu plešejo na cigu migu musko, brez kakšnih pozdravov spodi. Sej sama nisem boljša. Enkrat sem enga pustila na 1. april. Tko je naneslo. »1. april, ne? Hahaha, dobra,« se je smejal. »Ne, zares, človek božji, odhajam.« Ni dojel, da sem bla glih na 1. april edinkrat iskrena. Dobil je 364 dni laži in nobenih pozdravov na TV Pink. »Mi, ki ne lažemo.«

PES

Ko sem še živel v Kolizeju, sem imel psičko, ime ji je bilo Bella. Dneve sem preživljal ob prosjačenju pri Maximarketu, zvečer pa sem odšel v Kolizej in si tam našel prenočišče. S psičko sem imel veliko dela, tako da mi je krajšala čas. Dobil sem jo še povsem majhno, polno bolh in bogve česa. Očistili smo jo in nahranili, sčasoma je postala živahna, zaupljiva, pa tudi pretkana. Spominjam se, da je h Kolizeju hodil nek ovčar in jo žical, včasih sta jo skupaj popihala, a se je vedno vrnila. Potem pa je nekega jutra ni bilo. Takoj sem vedel, da je nekaj narobe. Iskal sem jo po celi Ljubljani in čez nekaj dni mi je neka gospa povedala, da je v Gmajnicah. Tja sem odšel večkrat, a brez uspeha – niso mi je hoteli vrniti. Ker sem živel na ulici, naj ne bi mogel poskrbeti zanjo. V zavetišču pa je pristala, ker jo je nekdo zagledal, da tava po ulici, in ker je imela nase pripeto vrvico, jo je zavezal na smetnjak. V zavetišču so vztrajno trdili, da sem to storil jaz, in Bella je ostala v njihovi oskrbi. Po mojem mnenju so mi jo vzeli brez razloga, jaz kot brezdomec pa sem imel bore malo besede pri tem. Upam vsaj, da so za njo lepo poskrbeli.

Robert Ž.

POLJE ČASTI, 4. DEL

»Sem alkoholik in odvisnik od drog in zločinec. Slabše je z mano, kot je bilo kdaj koli v življenju. Sem na kliniki nekje v Minnesoti. Če zapustim kliniko, me bodo moja družina in preostali prijatelji odpisali. Če zapustim kliniko, so moje možnosti omejene na smrt ali zapor. Sam sem in je sredi noči in nočem nazaj na interni oddelek in ne morem spati. Hočem pijačo. Hočem 50 pijač. Hočem pipo in kokain. Hočem dolgo debelo črto metamfetamina, hočem deset odmerkov LSD-ja, tubo industrijskega lepila. Dajte mi stekleničko tablet, dajte mi drogo z dodatkom angelskega prahu. Dajte mi nekaj. Kar koli. Moram oditi od tod. Če ne v telesu, vsaj v glavi. Moram oditi od tod, pizda.« James Frey, Milijon majhnih koščkov

Usoda je v naših rokah.

James Frey je alkoholik, odvisnik od drog in kriminalec. Ko se zbudi na letalu z modricami na obrazu in brez spomina na pretekle tedne, se odpravi na zdravljenje (seveda ne prostovoljno, tja ga pospremi brat, starša sta že uničena od skrbi zanj), kjer odkrije več kot razstrupljanje in terapijo. Pri svojih 23 letih konča v rehabilitacijskem centru v Minnesoti. Ob vstopu v kliniko je v zelo slabem psihičnem in fizičnem stanju. Zdravniki mu napovedo, da lahko umre, če se ne bo držal njihovih pravil. James vse od sprejema na kliniko nasprotuje njihovemu sistemu, ne želi sodelovati, saj se mu vse zdi neumno in brezvezno. Velja za nasilneža, ki se nikogar ne boji in se mu večina pacientov raje izogiba. Na neki točki si prizna, da potrebuje pomoč, takrat tudi začne delati na sebi. Ko začne zdraviti svoje telo, s pomočjo sotrpinov, ki prav tako hrepenijo in se borijo za boljše življenje, pozdravi tudi svojo dušo.
V knjigi avtor opisuje svoje vsakdanje boje, občutke nemoči ter norosti. Avtorjeva pripoved je izredno živa, podkrepljena s kletvicami, ki so konstantno prisotne.
Freyev pogum, da pusti, da ga večina bralcev ne mara niti se z njim ne more poistovetiti, je osvežujoč in dopušča celo možnost, da se morda ne bo vse srečno končalo. A za vso to pisateljsko integriteto bi se dalo razbrati tudi malce samovšečno držo. Očitno je, da je tudi trezni Frey impresioniran nad svojo takratno nezlomljivostjo. V romanu se njegovi »umri pokončno« podvigi kar vrstijo – James si odtrga enega od lastnih nohtov na nogi, sam si odstrani šive iz rane na licu in preživi operacijo zobnih korenin brez anestezije (ker odvisnikom ne dajejo zdravil proti bolečinam). Naturalistični opisi njegove agonije se na trenutke zdijo skoraj senzacionalistični. In predstavljam si, da kakšen ozdravljeni alkoholik ne bi bil navdušen nad njegovim podvigom po prihodu s klinike: naroči pol litra viskija, se spopade s skušnjavo, potopi vanj nos … in odkoraka.
James namreč ne verjame, da je odvisnost bolezen: »Odvisnost je odločitev. Če je pijanec pijanec, pa noče več biti pijanec, to ni genetska bolezen. /…/ Genetika je samo izgovor. Ljudem omogoča, da rečejo *nisem jaz kriv, krivi so geni. Nisem jaz kriv, tako sem bil sprogramiran*. Bedarija. Jebeš to bedarijo. Vedno imaš na voljo odločitev. Prevzemi odgovornost zanjo. Odvisnik ali človek. To je odločitev, pizda. Vsakokrat.«
Zgodba je pretresljiva, vendar v njej najdemo upanje, ki nam daje vedeti, da moramo verjeti vase in prevzeti lastno odgovornost. Govori tudi o moči volje, ki je potrebna, če želimo ustvariti spremembe in prevzeti nadzor nad svojim življenjem. Knjiga je bila uvrščena v Oprahin knjižni klub ter postala svetovno znana. Po knjigi je posnet film.

Foto: Leroy Skalstad

Luka je na cesti od 6. septembra.

Po novem letu so doma nehali verjeti, da si bo Luka našel službo. Njegovi dnevi niso strukturirani in tempa, ki ga zahteva delo v službi, ni več sposoben. Uredil si je socialno podporo na CSD-ju, kar ni tako malo denarja, pribl. 400 evrov.
Največkrat se Luka ne oglasi več na telefonski klic, če ga kliče mati, samo še očetu se občasno javi. Je popolnoma shujšan, umazan, tih in odmaknjen. »Prijatelj«, s katerim sta si delila halo zapuščene stavbe, je odšel (menda ima punco in dela v nekem skladišču), in tako je Luka ostal v prostoru čisto sam. Samote ga je bilo že od malega strah. Seveda pa so v drugih prostorih še drugi narkomani, ki ne delajo, ker so »na igli«, nesposobni za delo, telesno prešibki. Ob koncu tedna imajo notri glasbo in »zadevanje«, kar traja cele noči. Verjetno so vsi vhodi neprodušno zaprti, da se ropot ne sliši na ulico, kar bi motilo stanovalce v bližnji soseski. V časopisju je pisalo, da je zgradba (končno) prodana in bo prišla v roke novega lastnika. Bo mogoče razgnal narkomane in brezdomne? To so »pobožne« želje družin, katerih otroci so se zatekli v to napol porušeno stavbo.
Lukova družina se je odločila, da ga poskuša rešiti ulice in vsega zla, želijo ga pridobiti, da bi se spet »udomačil«. Radi bi mu najeli stanovanje, oče bi plačeval najemnino, Luka pa stroške, tudi hrano bi mu začeli nuditi, predvsem tople obroke, a so si premislili, saj bi to stanovanje postalo »gnezdo narkomanije« in preprodaje prepovedanih substanc.
Krog se oži. Luka je domov v hrambo pripeljal kolo. Ve, da bi mu ga večji »dilerji« vzeli. Verjetno jim je še dolžan za robo. Pripovedoval je, da se večkrat zbudi iz omame in vse okoli njega je razbito: telefon, računalniška tablica … on pa ne ve, kako je do tega prišlo.
Kljub prigovarjanju očeta, mame, sestre, brata, nekaterih znancev noče nič slišati o zdravljenju, o drugačnem življenju. Dokler ne bo »začutil svojega dna« ali da potrebuje pomoč, ga ne morejo prepričati, naj se pusti odpeljati v komuno.

Erazem

[redacted] [redacted] [redacted]

Foto: osebni arhiv

Jurij B. Hudohmet

NAROBE SVET

»Živemu človeku se vse zgodi,« je le eden od zlajnanih rekov, ki jih redno uporablja moja že rahlo dementna mama, a tokrat je imela prav. Nikoli si ne bi mislil, da si bom z alkoholom reševal življenje, ko pa je jasno, da alkohol vodi samo v pogubo, pa vendar je bilo tako.

Začelo se je, ko sva se s soprogo v petek zvečer odpravila na obisk k bratrancu. Za vsak slučaj – da ne bi česa manjkalo – sva s seboj odnesla dva *sixpacka piva*. Jaz sem se ga lotil že po poti, ona pač ne, ker je vozila. 12 pirov ni prav dosti za nas, ki smo v formi, kar se teh stvari tiče, nesrečni bratranec pa jih tudi ni imel kaj dosti na zalogi. Bil pa je najavljen še en model, ki naj bi prinesel nekaj trave. Dobro, še par džointov pa bo okej. Ampak mi hudič ni dal miru in sem šel stikat po omaricah, če se ne bi nemara še kje kaj našlo. Najdem neko malo flaško, v njej neka čudna, malce rjavkasta tekočina. Povoham. Diši na smrekove vršičke, najbrž bo kak smrekov liker, pa si ga natočim eno šilce. V zelo kratkem času sem se začel počutiti jako čudno, pa sem si rekel, da je bolje, če pustimo tole stvar pri miru. Prišel je tudi prijatelj z marihuano, in večer je bil rešen. Ponoči mi je bilo slabo, nekajkrat sem moral bruhati, poleg tega pa mi je bilo nekaj časa hudičevo vroče, spet drugič me je tresla mrzlica. Kaj se dogaja?

Zjutraj je bila situacija dokaj mirna, malo sem bil majavih nog, ampak to sem pripisoval težki noči. Bratranec je kuhal kavo, jaz pa sem v slogu izkušenega pijanca razmišljal, da bi me kako šilce žganega zdajle znalo k sebi spraviti, in sem si privoščil še en smrekov liker. »Kaj pa počenjaš?« se je zgrozil bratranec. »Nič, enega ta kratkega sem ruknil.« »Pa to ni za pit. To mam za šipe pucat, metilni alkohol je to.« Ups. Je bilo že prepozno. Spet sem se začel potiti, noge majave še bolj kot prej in splošno slabo počutje. »Kaj pa zdaj, hudirja?« sem bil preplašen. »Bomo poguglali,« je bil pameten bratranec. In smo guglali. V primeru intoksikacije z metanolom je najboljši antidot etanol, torej »navadni« alkohol, in tega etanola je največ v piru. »Ja, nič,« se je smejal bratranec, »na pir moraš.« Mhm. Kar ne bi bila težava, če se ga ne bi prejšnji večer nalizal. In tako sem se v soboto ob osmih zjutraj, mačkast od včeraj in munjen od metanola, znašel v golniškem bifeju. Ruknem dva pira, za vsak primer še tretjega, in glej ga zlomka. Dejansko sem bil vedno bolj trezen – skratka, etanol je izničeval učinek metanola. Ta je pa dobra, sem si mislil. Včasih smo se zajebavali, da je vojna za mir kot fukanje za nedolžnost, jaz pa sedaj tu sedim in pijem

za treznost in detoksikacijo. *Must be the first*. Naj vam povem, tako zelo gladko vseeno ni šlo, slabo počutje, občasno bruhanje, driska in podobne nevšečnosti so se vlekli še cel dan in tudi v naslednjo noč, preden sem bil potem v nedeljo zjutraj kolikor toliko v redu.

Žena me seveda ni šparala: »Prav ti je, kaj pa moraš požret vse, kar vidiš, pijanec!« In saj ima prav. Od alkoholizma umreti je eno, ampak tale bi bila pa kar malo preveč direktna, se vam ne zdi? Poleg tega jo je treba razumeti tudi s tega stališča, da je morala čistiti posledice ekološke katastrofe, do katere je prišlo doma zaradi mojih težav z bruhanjem in drisko, ampak pustimo podrobnosti. V glavnem – alkohol je za nekaj časa odstranjen z moje liste. Še čistila bom kupoval takšna, ki ga ne vsebujejo.

»JANEZ, A BI PRIŠEL NA LIKOVNO DELAVNICO?«
»KAJ, A DA BI LIKAL?«

JOHNNY KOBRA

STALNO BIVALIŠČE KOT DOBRINA

Jeseni 2020 je v Mariboru izbruhnila tako imenovana afera s fiktivnimi prijavami začasnih in stalnih bivališč. Na kratko povzeto je šlo za to, da so ljudje, večinoma neslovenski državljani, plačali določen znesek lastnikom nepremičnin, da so jih prijavili na naslovu, saj so praktično vse pravice prebivalcev Slovenije vezane na stalno (ali vsaj začasno) bivališče. Brez prijavljenega bivališča si človek ne more urediti bančnega računa, osebnega dokumenta, ne more dostopati do pravic iz javnih sredstev, tujci po celo niso upravičeni do bivanja v državi.

Veliko ljudi, ki jih v okviru svojega dela srečujemo na Društvu Kralji ulice, ima neurejen status prebivališča, kar onemogoča dostop do zgoraj naštetih osnovnih storitev. Zato je društvo dolgo vrsto let z vednostjo in s soglasjem uradnih organov prijavljalo posameznike na naslov nepremičnine, ki jo ima v lasti. Šlo je za ljudi s socialnega roba, ki so prišli s periferije in z drugih koncev Slovenije v prestolnico, ker se v mestu lažje preživi (ja, Slovenija je zelo centralizirana); za brezdomne ljudi, ki so v pomanjkanju drugih možnosti želeli kandidirati za bivalne enote in neprofitna stanovanja JSS MOL, kar pa lahko storijo le posamezniki s stalnim bivališčem v Ljubljani; za bivše obsojence, ki po prestajanju zaporne kazni niso imeli kam iti; za ženske iz varnih hiš in mamice iz materinskih domov, ki so si po hudih preizkušnjah iskale nov dom v negotovi situaciji; za odvisnike od prepovedanih drog, ki so za ureditev metadonske terapije potrebovali stalen naslov; za tujce brez lastne socialne mreže ter tudi za tiste, ki so na območju MOL dejansko bivali v najemu, pa jih lastniki niso želeli prijaviti (vemo zakaj, kajne?) … Na tem naslovu smo tako imeli prijavljenih kar nekaj ljudi. Policija, sodišča in centri za socialno delo so po naslovu vedeli, da gre za uporabnike programov našega društva in so z našo pomočjo z njimi lažje stopili v stik – eden od pogojev za prijavo na našem naslovu je bila namreč tudi odzivnost našemu društvu ter uradnim institucijam.

Za ljudi, ki nimajo urejenega stalnega bivališča v Sloveniji, pa tu dejansko bivajo, se lahko sicer sproži postopek ugotavljanja upravičenosti do zakonskega bivališča. To pomeni, da se oseba, ki dejansko ne biva nikjer, kjer bi bila prijava bivališča mogoča, prijavi na naslov občine, v kateri biva. Iz prakse pa zagotavljam, da vsaj do nedavnega mnogi referenti na upravnih enotah niso bili seznanjeni s tem postopkom in so kandidate odslavljali ali preusmerjali na druge, neustrezne naslove. Postopek se je zato izredno vlekel in v nekaterih primerih terjal neznanske birokratske bitke. Govorim seveda o ljudeh, ki so se obrnili po neko pomoč – verjamem pa, da so mnogi brez podpore preprosto obupali in ostali brez prijave bivališča, ki jim zakonsko pripada.

27. julija 2021 je kot odgovor na »mariborsko« afero v veljavo stopila novela Zakona o prijavi bivališča, ki med drugim uvaja tudi normativ uporabne površine dela stavbe za število prijavljenih oseb, ki v posameznem stanovanju znaša najmanj 8 m^2 uporabne površine na prijavljeno osebo. Ker je število prijavljenih oseb na naslovu društvene nepremičnine krepko preseglo ta normativ, je to za večino teh ljudi pomenilo sprožitev postopka ugotavljanja

Damjan Puhan

dejanskega bivališča ter posledično prijave na nekem novem naslovu. Kar je lepo in prav na papirju. V praksi pa smo kaj hitro dočakali prve primere, ko je lastnik nepremičnine, ki svojih najemnikov ni želel prijaviti, tem zagrozil, da bodo leteli ven, če bodo upravni enoti in roki zakona slučajno dopustili prijavo bivališča. Vsaj v dveh primerih lastnik ni ostal zgolj pri grožnji, ampak je najemnike preprosto odslovil in našel druge, ki so imeli bivališče prijavljeno nekje drugje. Država zastopa mnenje, da novela ščiti najemnike, ko od lastnikov zahteva stalno prijavo bivališča, vendar pa ne razume, da je kandidatov za najem na črno toliko, da si lastniki nepremičnin lahko privoščijo, da pač izberejo tiste, ki jim najbolj ustrezajo. Najemniki v primeru odpovedi najemne pogodbe (če je ta seveda sploh kdaj obstajala) niso nič zaščiteni – ostanejo lahko tako brez strehe nad glavo kot tudi brez stalnega naslova.

Težave čakajo tudi samske domove, ki nudijo skrajno zasilno obliko nastanitve mnogim, ki se na naslovu doma tudi prijavijo, vendar pa, žalibog, presegajo površinski normativ, saj se včasih na 16 m^2 stiskajo celo trije ljudje. Kaj zdaj? Bodo morali na cesto tudi oni? Zavoljo višjega dobrega?

V dani stanovanjski situaciji, ki je že groteskna, je uveljavljena novela nepremišljena panična reakcija na v odstotkih zanemarljivo anomalijo. Z nekaj več kot 1000 fiktivnimi prijavami, ki so jih v sklopu lanskoletne akcije odkrili na področju UE Maribor, primerjajmo število najemodajalcev, ki ljudem oddajajo svoje nepremičnine in jih v želji po boljšem zaslužku nočejo prijaviti na naslov, čeprav tako veli zakon. Kaj se nam zdi bolj skrb vzbujajoče? Urejanje problematike fiktivnih prijav je seveda nujno in dobrodošlo, vendar pa bi zahtevalo tudi predvideno rešitev za težave ljudi, ki jih bo tak način urejanja prizadel. V obstoječi situaciji novelo zato ocenjujemo kot škodljivo za najranljivejšo družbeno skupino in pričakujemo oz. želimo hitre rešitve tega problema.

Maruša Ivančič

Cestna filozofija:

BLOODYMIR

Očitno nekaterim še vedno ni jasno, da kar seješ, to žanješ. Sicer Kralji ulice niso nikakršen politični časopis, ampak ne morem si pomagati, da ne bi napisal, da to, kar se dogaja našim »sosedom«, ni politika, ampak navadno izživljanje nad civilnim prebivalstvom, kar pa je zločin proti človeštvu in zato se bo kmalu vse obrnilo proti inkvizitorjem, ki očitno nimajo pojma, kaj jih čaka.

Foto: Joachim Schnürle

Danes v sodobnem svetu, kjer ne potrebuješ služabnikov, da ti pripravijo toplo kopel, ampak odpreš pipo s toplo vodo, živimo povprečneži še bolje kot kralji v srednjem veku, kjer so konji srali po cestah in niti ni bilo odtokov in je zato celo mesto smrdelo. Natočiš bencin in se odpelješ. Torej res živimo bolje kot včasih, le zakaj bi to sedaj zajebali. Jaz sem bil kar nekaj časa na ulici ali pa sem ves čas delal zato, da sem lahko plačeval najemnino, vse dokler nisem dobil s pomočjo socialnih delavcev na Kraljih svoj naslov bivalne enote JSS na Knobli. Hočem povedati, da vem, kako je to, če nimaš strehe nad glavo, in tudi vem, kako je tistim ljudem, ki jim bombe padajo po strehah hiš, ki so jih morali zapustiti, da so ostali živi. To ni hec. Tem ljudem je treba pomagati, kolikor se le da, in hvala bogu, da se to tudi dogaja.
Kar se pa tiče Velikega diktatorja, mislim, da se bodo njegovi lastni ljudje obrnili proti njemu. Spomnite se Julija Cezarja, ki je med umiranjem menda dejal: »Oh, tudi ti, Brut?« Slava mu na veke vekov – v svetlobi ali pa v čisti temi. To je to!

Sony (Dejan)

ZVEZA KLOŠARJEV SLOVENIJE

Volitve

Zdaj smo tik pred zdajci. Zadnji koraki do našega triumfa. Vidimo, da vas zelo privlačimo, in to nam potrjujejo tudi naši špiclji, ki smo jih infiltrirali med vas. Bravo, mi! Po njihovih izjavah bomo na teh veličastnih volitvah osvojili 80–90 odstotkov glasov. Sicer bi bili tudi z manj zadovoljni, toda od viška ne boli glava.

Zdaj pa malo tehnične pomoči za vas, volilno telo. Da nas ne bi preveč iskali na glasovalnih listkih, so nam naši vohuni že izdali, pod katero številko bomo nastopali. Obkrožite ∞, kajti mi bomo tudi na volitvah izvenserijski. Saj smo tako ali tako nadstranka, ki ima največ vpliva na zdajšnje življenje. Vsa ta leta smo hodili čez gore in doline in zdaj komaj sopihamo v varnem pristanu. Tega se morate zavedati tudi vi, kajti zaradi kompatibilno interdisciplinarno kompliciranega gospodarsko finančnega fiaska dozdajšnjega demokratskega totalitarnega antivodilskega sindroma zadnjih desetletij je čas, da končno čisto zadihamo. Upamo, da te besede niso pretežke za razumeti, toda pokazati moramo, da le nismo bebci in da se znamo tudi mi pametno izražati.

Ljudje, državljani, volivci – volite nas. Še enkrat, ne pozabite obkrožiti številke ∞, kajti ko pridemo na oblast, boste imeli to čast, da vam bomo mi vladali v neskončnost. Naša prva naloga bo spremeniti nekaj zakonov, ki nam škodijo. Drugače ne gre. Prilagodili jih bomo svoji ideji, saj vam samo tako lahko vladamo.

ZKS

Foto: JN

ČAST, ŽIVLJENJE IN SMRT

Imel sem sina, bil je vojak – polkovnik v Iraku – in se je boril na strani močnejših, to je na strani Amerike, Nata. Sodelovati je moral v vseh svinjarijah v vojni, ki ni bila njegova, izdala ga je Slovenija, izdale so ga ženske, ostal je sam, osramočen, poražen in se je obesil.
Jaz pa sem začel svojo vojno proti močnejšemu – proti državi in proti CSD Vič. Pravica je na moji strani. Boril se bom zase, za svojo čast, za svoj denar. Boril se bom do smrti. Država in CSD Vič me imata za norca, za debila, itak mi ne dajo dovolj denarja za preživetje, pa še ta denar mi pokradejo.
Vojna, boj, boj za čast, boj za preživetje, boj za življenje, za denar, ki mi pripada. Boril se bom do smrti! Lahko me zaprejo, lahko me nafilajo s tableti, lahko me prikažejo kot totalnega bebca na zdravilih. Poznam ta »zdravila«, ne moreš hoditi, ne moreš govoriti, sliniš se, ves si ušajast, po celem telesu si rdeč, koža ti odpada, lahko te tudi povozi avto. Ne, jaz se bom boril, boril se bom do smrti. Boril se bom proti Janši, proti Jankoviču, Mesecu, Fajonovi, Rodetu, proti SDS, LDS, SMC, proti Cerkvi, proti vsem, ki ne marajo »norcev« in resnice.

Kavica

NEKAJ CESTNIH

MOJA MUCA

Nekega dne sem kot ponavadi prišla iz šole in na mizi opazila sporočilo *Vse najboljše za tvoj rojstni dan*. Zazrla sem se v list papirja in nisem mogla verjeti, da nisem dobila darila. Vsa objokana sem se usedla na kavč in začela premišljevati, s čim sem užalila starše. Iz joka me je spravila mama. Prinesla je košaro in sem zaslišala tihi mijav. »Kaj je to?« sem presenečeno vprašala, ko mi je podarila muco. »Pa menda ne misliš, da sem pozabila na tvoj rojstni dan. Ta muca je darilo zate!« »Oh, mama, kako čudovito, to je najlepše darilo zame, saj veš, kako sem si želela, da bi dobila muco.« Muca je bila črna, imela je zelene oči.
Ko sem zjutraj vstala, sem ji takoj nalila svežega mleka. Ko je to videla, je stekla k meni in se podrgnila ob mojo nogo in začela presti. Ko sem ji pripravljala zajtrk, je skočila k meni in mi polizala roke. Bila je zelo navezana name. Nekega dne sem opazila, da je zelo žalostna. Tedaj je spregovorila: »Zelo te imam rada, saj vedno lepo ravnaš z menoj in se nikoli ne dereš name. Zadnjič sem šla k sosedom in sem pomotoma pojedla strup. Sedaj pa me vse boli v trebuščku in ne morem nič pojesti. Povem ti, da sem te imela najrajši. Sedaj te prosim, da greš proč, da ne boš videla, kako se mučim, preden bom umrla.« Pretreslo me je do srca in rekla sem: »Saj ne more in ne sme biti res!« In sem zajokala.
Kako lepo, da je v zadnjih, najhujših minutah, ko je umirala, našla še toliko moči, da mi je povedala, kaj se je zgodilo. Ko mi je to povedala, je umrla. Jaz pa sem jokala.

Lidija Kokol

OMIKA

Sedim na balkonu v samem centru Celja in zaslišim babico in mamico, ki prepričujeta otroka, naj se polula v grm pred blokom. Mali noče, ker ga je očitno ati naučil manir. Jaz pa si ne morem pomagati, ogovorim jih z balkona in malemu vržem čokoladico, ker je tako lepo vzgojen.

Nataša

MOJA PRVA OBJAVA

Leta 1979 sem imel prometno nesrečo z bemvejem, ko sem z veliko hitrostjo zletel s ceste in se ustavil v debelem drevesu. Sedem tednov sem bil v komi. Po treh mesecih in pol so me predali (še ne povsem prisebnega) mami, ki me je ponovno učila osnovnih obveznosti v življenju. Čez leto dni, ko sem se zbudil, mi je zdravnik razložil, da imam zaradi udarca z glavo v volan tretjino možganov nedelujočih. Sedaj sem invalidsko upokojen. Sem samostojen in večino časa živim pri prijateljici v Celju.

Rado, Naklo

TRDA DROGA

Na Metelkovi me je nekoč skupina 16-letnic vprašala, če imam kaj droge. Odgovoril sem jim:
»Življenje je najtrša droga, kar tega se držite.«

g. David Jankovič

ANEKDOTE IZ PRODAJE

HLAD

Letos so zimske temperature res nepredvidljive. Že se malenkost otopli, ko udari nova hladna fronta. A navkljub ostremu mrazu sem zaradi naraščajočih življenjskih stroškov povlekla iz omare najtoplejša zimska oblačila in se odpravila ponujat ulični časopis. In ni minilo dolgo, da mi je mraz prišel do živega. Začela sem se tresti kot šiba na vodi. Seveda so mimoidoči prav tako hiteli po svojih opravkih in nato čim prej na toplo nazaj.
Mimo mene je tako zaneslo tudi varnostnika bližnje stavbe, s katerim vedno rada poklepetam. Hudo mu je bilo, ko me je videl prezeblo, in se je ponudil, da mi prinese kavico ali topel čaj, da bi se ogrela. Z veseljem in tresočim glasom sem ponudbo sprejela ter mu bila zelo hvaležna za majhno, a vendarle veliko pozornost. Topel napitek me je ravno dovolj pogrel, da sem v ponujanju Kraljev lahko vztrajala tako dolgo, da sem zaslužila dovolj za nakupe v trgovini za živila. Včasih so za nekoga majhna, omembe nevredna dejanja, lahko za drugega pravi blagoslov.

Špela

POMOČ UPOKOJENKI

Delam, kot ponavadi, pred Mercatorjem, ko pride starejša gospa iz trgovine s polnim vozičkom in me prosi, če ji ga lahko peljem do bloka. Z veseljem ji ustrežem in ji pomagam še *spežo* znositi v tretje nadstropje. Gospa je bila vesela in se mi je za pomoč zahvalila z desetimi evri.

Perica

PRAZNIK ŽENSK

8. marec je in videti je, da se je začela prebujati pomlad. Posijalo je sonce in s prvimi sončnimi žarki prebudilo mrke obraze, naveličane turobnih zimskih dni. Kot večino dni v tednu sem tako tudi 8. in 9. marca ponujala tekoče izvode uličnega časopisa.
Prav presenečena sem bila, koliko ljudi, ki jih redno srečujem med prodajo, mi je poklonilo vrtnico za dan žena. Ta mala pozornost mi je ogromno pomenila. Najbolj pa mi je ostal v spominu prekrasen šopek belih vrtnic, ki mi ga je poklonil prijeten par. Srečali smo se pred vhodom v trgovino, pred katero delam. Gospod me je pozdravil in v upanju, da imam kakšno masko viška, povprašal po njej. Ker zaščitno masko redno menjujem, sem imela rezervno s sabo in rade volje sem mu jo dala. Z ženo sta se zahvalila in se odpravila po nakupih. Ob izhodu iz trgovine sta ponovno pristopila do mene z nasmeškom in vedrim obrazom ter mi izročila prekrasen šopek vrtnic.
Dotičnemu paru in vsem, ki so mi za dan žena podarili rožico, bi se iskreno zahvalila.

Špela

PRI NAMI

V zadnjem času sem bil v nezavidljivem, zame skoraj brezupnem položaju. Kot mnogi aktualni dogodki, ki se odvijajo, sem tudi sam v prehodu iz slabega in nelagodnega življenjskega obdobja v neko spodbudnejšo, a ne povsem predvidljivo prihodnost. Kakor koli, dogodki, ki se odvijajo in ki bodo sledili, mi vlivajo določeno mero optimizma.
Ponujanje Kraljev mi je v tem obdobju pomenilo dejavno preživljanje časa, ki je prineslo veliko zanimivih dogodkov, ki puščajo pomemben pečat v mojem vsakdanjem življenju in odpirajo možnost poglobljenega razmišljanja o družbi ter omogočajo socialne stike z osebami, ki mi nudijo možnost novih dognanj o resnosti in pomenu življenja, obenem pa mi omogočajo dostojnejše preživetje.
Eden od omembe vrednih dogodkov se je začel odvijati pred kratkim. Do mene je takrat prvič z izjavo, »da je poslana«, pristopila prijazna dama ter mi v zameno za časopis v roko stisnila bankovec za pet evrov. Naslednjič je prikolesarila in me mimogrede vprašala, če bi želel kavo. Srečanja so se vedno odvijala hitro, v sekundah, nato je odfrčala naprej. Sčasoma me je začela redno obiskovati in razvajati s kavico in najin odnos se je počasi vzpostavljal. Odmori za kavico so bili vedno daljši in danes – po treh mesecih – se je najin odnos razvil že do te mere, da poznam njen poklic, njeno ime, debatirava tudi po 20 minut.
Opisani dogodek dokazuje, da se tudi med ponujanjem Kraljev ulice, kjer je prisotna določena stigma oziroma predsodki o klošarjenju, dogajajo mali socialno-družbeni čudeži. Opisani dogodek je eden izmed teh, ki dvigujejo moralo in dodatno nagrajujejo.

Igor

Foto: Nada Žgank

Barbara Jozelj

DA ALI NE?

Stojim pred boksom za preverjanje okuženosti s covidom. Najprej se ubogljivo postavim v vrsto. Pred mano se pomenkuje simpatična gluhonema družinica. Nato pride Tomosov navdušenec s cigareto v ustih in se vrine v vrsto pred mene. Rečem: »Gospod, jaz držim vrsto in razdaljo, stopite nazaj, prosim, zoprna sem.« »Ja, kaj pa jaz vem,« zarohni in da cigareto v usta. In tako na predpisani razdalji stojimo gluhonema družinica, easy rider, muslimanka, dve darkerici, študent in starejši gospod.
In vidim v misli mimoidočih, ki prihajajo naproti. Meni pa žge znotraj, ali imam to prekleto bolezen, ali se bom potem vsemu le nasmejala? Že vem. Kupila si bom nekaj, kar imam najraje za jesti. Ali naj si raje privoščim plavanje? Strah me postaja. Vsi zremo v tla. Gluhonema družinica je na vrsti. Torej sem naslednja jaz. Z rožo v laseh stojim kot kup nesreče in razmišljam, da bom že naredila kaj, da si me zapomnijo. Takrat ujamem privoščljiv pogled dekleta, ki stopa po nerazkuženem asfaltu in se prav vidi, ko reče: »Jaz sem pa zdrava.«
»Ja, ampak jaz sem trikrat cepljena,« pomislim. Na vrsti sem: »Nikoli še nisem bila testirana. Bojim se.« »No, bomo šli čisto malo v nosnico.« Po poteku pogumno izjavim: »A to je to?« Strahopetnica, bojazljivka belih halj in zdravstvenih ustanov. Paničarka!

Foto: lukasmilan

Stopim ven in spet približno ista razporeditev ljudi pred boksom. Easy rider spet zamišljeno vleče čik, družinica se smeji, ravno odhajajo. Jaz si pa obljubim vse, kar je še ostalo neizživetega, če bom negativna. Sem, nisem. Razžira me, 15 minut se vleče kot smrkelj iz nosa, in dolgo, dolgo se ne zgodi nič. Ocenjujem ljudi in si zamišljam njihov lajf. Po drugi strani pa bi se najraje usedla na tla in jokala ali pa kričala ali oboje. Napsihirali so me – kuga stoletja. In pride ven z mojim priimkom. Pogledam. Negativna. A res?
Takoj sem šla v trgovino po pico, saj sem bila zadnja dva meseca na posebni dieti. Toliko o mojih velikih življenjskih spremembah. Kolo je kar letelo nazaj proti domu, čeprav ta škrpeta nikamor ne gre. A pred klancem sem sestopila in šla peš navzgor.
Barbi, 50 jih imaš. A kaj, ko to pišem že napol v okrevanju, saj sem naslednji dan zbolela za čisto drugo boleznijo. Na zdravje!

2022

Živeti življenje in ob tem čutiti veselje, vse težje je, kot se zdi.
Pravila vesolja niso nikogaršnja volja, njih narod je lutka, ki pokončno stoji.
Demokratična izbira in družbena idila puste so želje, ki jih več ni.
Globoka spoznanja in miselna potovanja del naše so duše, ki je več ni.
Prodana dobrota, brezsramna golota zdaj ljudsko je dejstvo, ki boli.
Narcisoidne postave vladajo svetu, pravih vrednot ni več v paketu.
Pravica več nima poklica. In intelekt? – To je šele krivica!
Iščem rešilni most, ko okoli mene vlada norost.
Politika diktira, čustva in razum propaganda ovira.
Nevarnost nevidna, resnica je edina, zaradi nje ne najdem več mira.
Čas mi beži, dokler življenje stoji, ironija prekleta mi spati ne pusti.
V novem bo svetu vladala moč, nje barvni papir orodje bo za pomoč.
Korporacije in banke z veliko nadvlade spremenile bodo popolnoma vse naše navade.
Lahko si pripravljen ali pa ne, lutka boš vedno in tako pač to je.
Apatija in ignoranca prevzeli sta vajeti, zdaj konec je vsemu, kar ni v agendi.
Moj svet, moj ljubi planet; ne eno ne drugo nista več tisto, kar opeval bi poet.
Kot zdrs v neznano videti bo vse nekoč dobro poznano, zato pomni in piši, naj berejo miši!
Umeten zapor, ustvarjen družbeni razdor sta nova realnost in moj upor.
Tišina je sveta, a nič ne obeta, zato glasno povej, da vse tole ni več okej.
Povej in napiši, za kaj vredno je živeti, pomagaj mi, naj spet prevzamem vajeti.
Črne so misli kot neka konstanta, zdravje in volja totalna neznanka.
Vsega morda ne morem imeti, a dokler tako bo, ni vredno živeti.
Večno naj slavo tisti požanje, ki nekoč za vselej nam vrnil bo sanje.
Ura je zadnja odbila, dovolj bo, mar sem edina?

Maša Lemajić

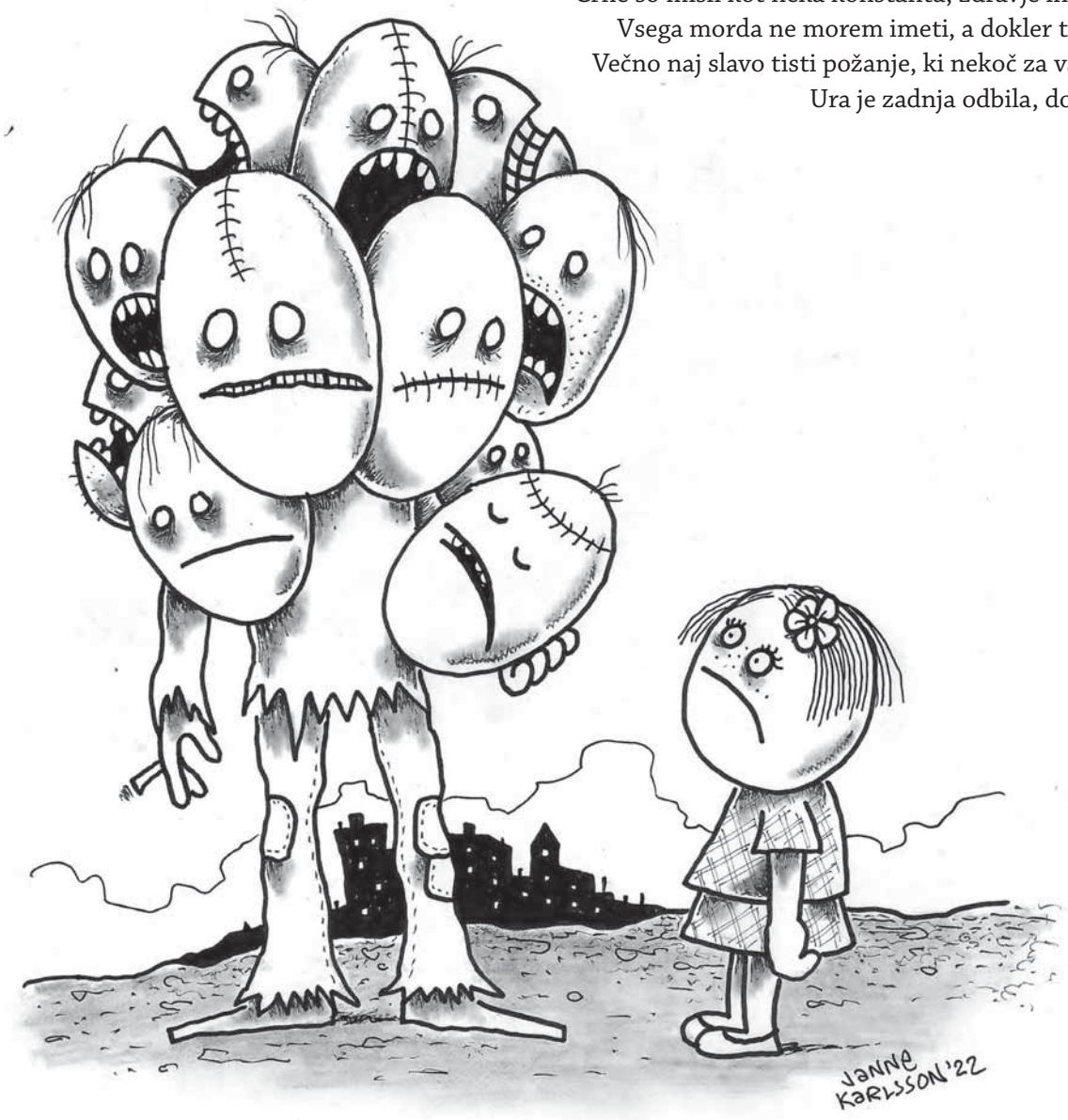

Foto: osebni arhiv

Mariborska scena:

Renato Volker – Rene

PREPOVEDANE MISLI

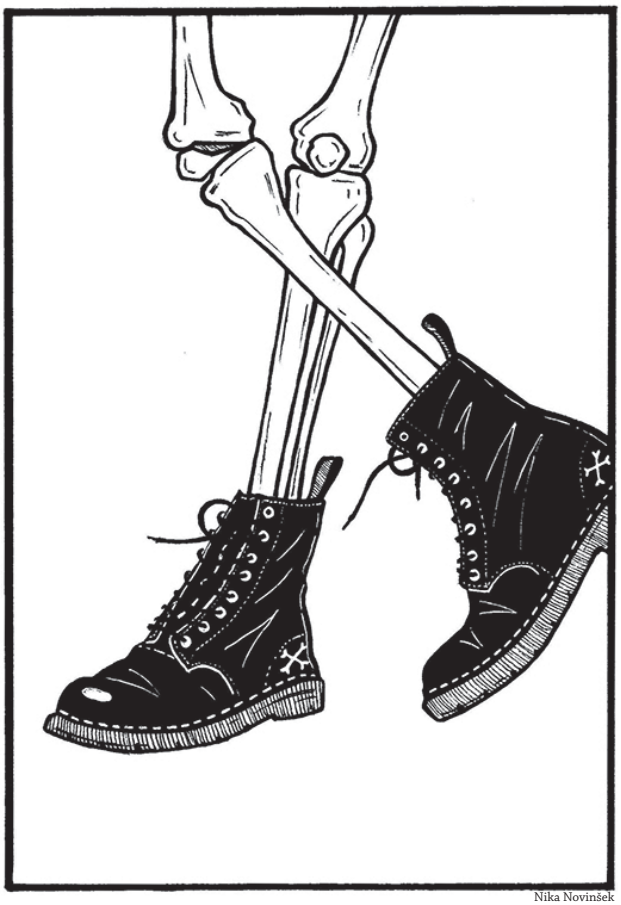

Nika Novinšek

Zdravniki, ki so do nedavnega pokali po ožuljenih koncesijskih ritih, se nenadoma ponujajo kot odrešitelji. Če potrebujete zobarja, zaprosite za status begunca, boste prej na vrsti. Učitelji, ki so imeli zadnji dve leti nogo za vratom otrok, stavkajo in zahtevajo plačilo za poslušnost. Itak. Politične stranke uspevajo kot šampinjoni v vlažnih kleteh političnih stolpnic. O vsaki temi se da prebrati, kar ti pač paše. Vsak lahko objavi, kar se mu zahoče, dokler se ne spotakne ob neke algoritme, ki so občutljivi kot aprilsko vreme. Ko ne ustrezaš uradnemu narativu sladkogovorcev, si pa hitro štrafan. Kazen mora biti vzgojna.

Ja, spet sem blokiran. K članku o političnih dogajanjih sem pripopal kosmato moško rit. Verjetno ni bila dovolj umetna. Jaz imam pač raje naturščike. Aja, pa naci bataljon klavcev, ki je skoraj deset let haral po Donbasu, je zdaj na netu uradno spet lahko dejaven. Zdaj jih vidijo kot domoljube. Znano? Komur danes Vlado tlak dviguje, Barack, ki je bombardiral sedem suverenih držav, pa ne, naj se vpraša, ali ni barva kože tudi le dobro orožje oblikovanja javnega mnenja. Nobelov nagrajenec za mir je bombardiral nagrajence za mir – Zdravnike brez meja. Ampak tiste meje so bile daleč od oči. In daleč od srca. Kaj si naj človek misli v tem kaosu informacij? Komu verjeti in koga črtiti?* Vsekakor niti za trenutek ne pomislim, da bi zaupal istim facam, ki so nam dve leti diktirale nagobčnike, hausarest in prisilna špikanja, za katera sedaj trdijo, da so bila neobvezna, ampak potrebna. Jaz pravim, da če daš medveda v ograd in ga hraniš samo z gnilim sadjem, slej kot prej dobi drisko in si obriše rit s prvo cunjo, ki mu je pri roki.

In virus? Uzela ga magla, se je včasih reklo. Morda se je virus potuhnil zato, da nam ni treba na poljski in madžarski meji testirati milijonskih množic beguncev, ki se umikajo in si jih z avtobusi vozimo domov. Pred leti je bilo to zakonsko prepovedano. Na meji jih vseeno, za vsak slučaj, ročno selekcionirajo po barvi kože. Redki bodo sicer ostali pri nas, ker so slišali za rezilno žico na južni meji in jim je bil rdeči tepih na vzhodni vpadnici že tam sumljiv. Po večini so ženske in otroci. Muti Merkel je že pred leti rekla, da se Evropa stara in da Nemčija potrebuje nekaj milijonov strežnega osebja. Vilkomen. Za drek pucat bodo Ukrajinke dobre. Žal bo prenekatera končala ob štangi. Tudi tako se uvaža cenena delovna sila. Na usode prestrašenih otrok ne upam niti pomisliti. Svetlolasi in modrooki gredo na zahodu dobro v promet. Tisti, ki so jih militantni naciji v Donbasu dobro zdresirali, morda še imajo šanso, da se znajdejo. Je vse slabo za kaj dobro? Dvomim. Žensko z juga, ki so jo pred očmi otrok najprej posilili, potem ji je med prečkanjem naše meje na Kolpi eden utonil, smo namreč poslali nazaj, od koder je prišla. Slovenskost se kaže v odnosu do tujcev. Do vseh enako. Upam, da med prebežniki ni veliko frizerjev. V Sloveniji nam že en sam dela velike probleme.

Vsega pa je kriv zemeljski plin. Rusi ga bodo po novem prodajali Kitajcem. Nas bo grel arabski, ki ga bo izbrano ljudstvo pod budnim očesom kavbojev in čajepivcev pumpalo prek Sirije. S tem imajo dobro stoletje izkušenj in jim gre zaupati. Kot vedno.

Hecno je, kako vidimo zahodne milijarderje kot poslovneže, ki se grebejo za vrhove lestvic najbogatejših, vzhodni grabežljivci pa so oligarhi. Kontrolirajo tudi Ukrajino, ampak to nas ne moti. Kot tudi ne ameriški jedrski programi in biološki laboratoriji med žitnimi klasi ravnic. Eni se še zdaj na onem vuhanskem netopirju davijo in slepomišijo o razlogih za lastno slepoto.

Nekaj pa le imam skupnega z ruskimi oligarhi. Tudi moj TRR je blokiran. Nisem hotel plačevati kazni s protivladnih protestov. Moje umetniške akcije so si nabrale skoraj tri jurje honorarja. Je pa res, da zato moja fotografija visi v nekem tatu salonu na Irskem. Kar je neprecenljivo. Moč družabnih omrežij. Prav tu sem izvedel za Mišakovo predavanje v Celju. Da ti glavo odpre. Ampak resnica ni za vsakega. Ker, če je verjeti Partljičevemu kulaku, je zdaj, ko je svoboda, res treba paziti, kaj govorimo.

Če pa parafraziram Žižka, lahko rečem, da sem optimist, ki je občasno razočaran. Pesimisti nimajo niti tega. Ampak jaz sem pač eden tistih učiteljev, ki je slab učenec in ne zaupa avtoriteti. Pred kratkim sem ponovno bral Jonatana Livingstona Galeba in presenečeno ugotovil, da sem pozabil, da je treba včasih, na koncu, ko si poskusil prav vse, pa se jata ne premakne na višji nivo, oditi. Za april sem si tako rezerviral svoje bosansko gnezdo. Z mlini na veter se lahko bodem tudi ob baklavi.

Še dobro, da je pomlad pred vrati in da so volitve za vogalom, ko nas bo pogrel nepričakovani rezultat eksplozije plinske bombe, ki smo si jo sami podstavili pod rit goloba miru. Ne Vojna in mir ali Zločin in kazen. Profit ali smrt je novi slovanski roman, v katerem vsi skupaj nastopamo. Za konec pa dobra novica. V par mesecih boste s trošarino na bencin poplačali bone. Pridni.

** Črtíti – sovražiti, mrziti: iz vse duše črti sleparstvo.*

PISMA BRALCEV

Spoštovano uredništvo, lep pozdrav iz Hoč. Tokrat sem po daljšem času prijel za Kralje in vam želim povedati, da mi je vzelo pogum to, da minister(ri) za pravosodje in predsednik(i) vlade nasedajo kapitalu s potrebo po širjenju kapacitet slovenskih zaporov in bo tako za nov zapor v Dobrunjah in povečanje obstoječega ženskega zapora na Igu šlo več kot 140 milijonov evrov iz proračuna RS. 140 milijonov za pribl. 365 dodatnih postelj je 383.562 evrov na posteljo. Pa nihče nikomur nič ne očita.

Iz prispevka pisca g. Taubija in tudi drugih zaprtih oseb je razvidno, da na Povšetovi 5 (zapor v Ljubljani) ni problem – ali vsaj ne glavni – (ne)urejenost prostorov, temveč odnosi osebja do zapornikov in pomanjkanje plačanega dela v zaporu. Prisotne so tudi velike razlike med zaporniki in zapornicami po ugodnostih, možnostih izhodov, podeljevanja pogojnih odpustov itn. (in ureditvi pogojev po odpustu). Po vseh letih dela v zaporu lahko povem zgodbo o zaporniku Francu, ki je postal svetel zgled preostalim v zaporih, saj je po razgovorih, prepričevanjih, dokazovanjih, in kar je še možnosti s pedagogi, socialnimi delavci, psihologi, terapevti in še kom, podpisal izjavo, da bo na prostosti živel pošteno, da si bo takoj poiskal stalno službo, si poiskal stanovanje in se aktiviral pri ustvarjanju družine. Prav tako se je odločil, da bo na prostosti nehal piti, se ne bo več vdajal negativnim razvadam in nasploh postal »pravi«. Kot svetel zgled drugim zapornikom seveda ni bilo smiselno, da bi bil deležen prehitrega pogojnega odpusta (kot denimo razni tajkuni), izhodov, srečanj s partnerico, saj bi z morebitno kršitvijo na prostosti njegova obljuba izgubila strokovni lesk in priznanje kakovostnega dela strokovnega zaporniškega osebja.
Tudi ni problem vodstva zaporov, da gredo siromaki ob izteku kazni na prostost na cesto in nato lahko pišejo spomine za Kralje ulice. Tako pa bosta nova, večja zapora, zaposlila še več osebja, ne glede na to, da je prav Povšetova v Ljubljani priporni zapor in predvsem zapor za tujce. Z njimi se ne bo nihče ukvarjal in bo tako g. Taubi dnevno deležen vprašanja: »Kako kaj z zapisano obljubo?«

Lepo vas pozdravljam. Prav zanimajo me zapisi, ki jih boste prejeli iz novega velikega luksuznega zapora v Dobrunjah in tudi novega zapora na Igu. Tako kot obleka ne naredi človeka, tako novi prostori ne ustvarjajo dobrega vzdušja v zaporih. In še vprašanje: Zakaj so ob velikem upadu kriminalitete (za več kot polovico) v Sloveniji v zadnjih 10–15 letih zapori vse bolj polni storilcev manj nevarnih kaznivih dejanj? Zaradi kapitala?

Marjan Čander,
upokojen penolog

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Foto: Jaka Prijatelj

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

Vrabec ANARHIST
Literarna priloga
str. 17-20

Foto: osebni arhiv

Mary Oliver

PESMI O PSIH

Foto: osebni arhiv

KAKO SE ZAČNE

Mladiček je mladiček je mladiček.
Verjetno je v košari z gručo
drugih mladičkov.
Nato postane malo starejši in ni nič drugega
kot sveženj hrepenenja.
Tega niti ne razume.

Nato ga nekdo izbere in pravi:
»Tegale hočem.«

ČE V ROKAH DRŽITE TO KNJIGO

Morda se ne strinjate, morda vam ni mar, ampak
če v rokah držite to knjigo, bi morali vedeti,
da je izmed vseh prizorov na tem svetu, ki so mi všeč -
in teh je ogromno - zelo blizu vrha
seznama tale: psi brez povodcev.

ŠOLA

Si kot majhna, divja žival,
ki je nikoli niso poslali v šolo.
Sedi, pravim, ti pa skočiš v zrak.
Pridi, pravim, ti pa odgalopiraš po pesku navzdol
do najbližje mrtve ribe
s katero nadišaviš svoj lepi vrat.
Poletje je.
Koliko poletij ima psiček?

Teci, teci, Percy.
To je najina šola.

UČITELJICA POEZIJE

Univerza mi je dala novo, elegantno
učilnico, v kateri bom učila. Samo ena stvar je,
so rekli. Ne smeš pripeljati svojega psa.
To je zapisano v pogodbi, sem rekla. (Za to
sem poskrbela.)

Pogajali smo se in preselila sem se v staro
učilnico v starem poslopju. Vrata
sem pustila odprta. V učilnici sem nastavila
posodo z vodo. Bena sem lahko slišala med
drugimi psi v daljavi lajati,
tuliti. Nato so prišli vsi –
Ben, njegovi kolegi in morda neznani pes
ali dva, čisto vsi žejni in vedri.
Popili so vodo, počili so se na tla
med študente. Študentom je bilo to
všeč. Pisali so željne, vedre pesmi.

Prevod Neža Vilhelm

Foto: Jože Suhadolnik

Marjetka Golež Kaučič

LASTNINSKE IN NELASTNINSKE ŽIVALI V URBANEM OKOLJU

»Tisoč golobov preplavi mesto / in razveljavi svet.« (Detela 2018: 684)

»V izgrajevanju sveta ljudje nismo edini.« (Detela 2011: 115)

Na podlagi socioloških, antropoloških, etnoloških, folklorističnih, filozofskih ter kritičnoanimalističnih diskurzov in konceptov Drugega, ki je žival, poskušamo iz empirične izkušnje analizirati človekov odnos do psa, ki ima navidezno visok položaj v urbani človeški skupnosti (razen zapuščenih in velikokrat tudi zavetiščnih psov), hkrati pa je še vedno lastnina, ter do golobov, ki kljub svobodi in človekovi bližini niso varni pred človeško dominacijo ter ob nepoznavanju njihovih značilnosti in potreb postajajo marginalizirana in preganjana ptičja vrsta, njihovi človeški hranitelji pa doživljajo stigmatizacijo in psihično nasilje.

Podrobno bomo analizirali družbene konstrukte in koncepte, od človekove dominacije nad naravo do odtujenosti od nje ter speciesizma, ki omogoča človeku, da živali diskriminira glede na lastne ali družbeno sprejete poglede. Osredinili se bomo na odnose ljudi do golobov in psov v urbanih okoljih, še posebej v Ljubljani. Nadalje bomo razpravljali še o konceptih koristno in škodljivo, ukročenost in kontrola narave, neestetskost in estetskost živalskih vrst, vrstna podobnost in oddaljenost, sterilnost in higienizacija urbanega prostora ter kulturna tesnoba do narave, diskriminacija ali hierarhičnost posameznih živalskih vrst ter speciesizem. Vsi ti kažejo na izrazito binarnost ali dualizem zahodnega sveta.

Izhajamo iz premise, da ko govorimo o živalih, golobih in psih, ne govorimo o vrsti, pač pa o posameznikih, o osebah, ki imajo zavest o sebi. Kot pravi Kohn: »Vsa bitja, in ne samo ljudje, se s svetom in med seboj ukvarjamo kot oseba – to je kot bitje, ki ima svoje stališče.« Da je pes v urbanem okolju posameznik, je danes družbeni konsenz, a je seveda tudi družbena konstrukcija. Pes ima ime in ni samo pes. Golob pa je lahko posameznik le, če ima neko uporabno vrednost, npr. golobica Marjana, udomačena za potrebe človeka, ki jo je vadil v letenju na velike razdalje in mu je prinesla prvo nagrado na tekmovanju v Južni Afriki. Le tako je lahko dobila ime in postala posameznik, a pri tem izgubila svobodo in postala lastnina. Prav te konstrukcije lastnine in svobodnosti subjektov, visoko postavljeni posamezniki pasje vrste in marginalizirani posamezniki golobje populacije, kažejo na to, da človek različno konstruira zunanjo realnost in s tem povzroča povzdigovanje neke vrste in popolno odklanjanje druge, kar imenujemo tudi speciesizem. To je mogoče le, če se ima človek za dominantnega vladarja tega sveta, golobi in psi pa so le njegovi podaniki.

Odnos med golobi in ljudmi se je začel že pred 5000 leti, vzgajanje pa pred dvema tisočletjema. Poznamo domače golobe, ki so udomačeni divji golobi, pri čemer je njihova populacija zelo hitro narasla. Uporabljali so jih za hrano in komunikacijo, saj je golob brez težav preletel 1800 kilometrov. Golobe so v vojni uporabljali že Asirci in Grki, od Dioklecijana je znana golobja zračna pošta, ki je bila uporabljena v Parizu leta 1870, v prvi, pa tudi drugi svetovni vojni, ko so zavezniki s padali

Foto: Anologicus

pošiljali golobe kot kurirje francoskemu odporniškemu gibanju. V monografiji *Exploring the Animal Turn* je objavljeno fiktivno pismo goloba Cher Amija generalu Johnu J. Pershingu, ki mu je podelil medaljo Croix de Guerre. Cher Ami je medaljo prejel za hrabrost v prvi svetovni vojni, ko je oktobra 1918 herojsko prenesel pomembna sporočila prek Rokavskega preliva v Francijo, s čimer je obvaroval življenja 194 vojakov 77. bataljona. Golob prvoosebno opisuje grozo, strah in trpljenje, ki so jih morali prenašati golobi pismonoše in ki nikakor niso bili v obzorju človeka: »Bil sem kot različica radia. Ampak diham. Srce mi bije. Kovinski nosilec okoli moje noge je ponoči leden, podnevi pa je vroč. Prestrašen sem. V stresu sem. Na soncu se počutim udobno in srečen sem, ko glavo potopim v vodo. Noben stroj ne čuti, kar čutim jaz. Sem živ.« In še:

> General, takrat tega še nisem razumel, vendar so me seveda zadele krogle. Imel sem luknjo v prsih, ena noga mi je visela ob tetivi in na eno oko sem izgubil vid. To so mi razložili med slovesnostjo, kjer sem dobil medaljo za hrabrost. Uspelo mi je preleteti celo pot do svojega gnezda in skoraj sem umrl tam, na tleh. Morda bi moral biti hvaležen za operacije in leseno nogo, ki so mi jo moški izklesali, da so me ohranili pri življenju. Toda če bi krogla zadela drugo nogo in bi se sporočilo, ki sem ga prenesel, izgubilo, mislim, da mi ne bi s takšnim prizadevanjem poskušali rešiti življenja. Ne bi me poslali na prvovrstno potovanje nazaj v Ameriko in še eno leto ne bi ostal živ. Moje življenje je bilo odvisno od tega sporočila in moje življenje je bilo uničeno zaradi tega sporočila.

Ljudje niti pomislili niso, da bi golob lahko čutil strah, grozo, žejo, utrujenost idr. Zanje so bili le leteči prenašalci novic, ki so bili prisiljeni leteti v vojna območja, ne da bi to hoteli. In zato je podelitev medalje za hrabrost popolnoma antropocentrično dejanje, golob od tega ni imel nič. Četudi je bil v zgodovini pomen goloba večji, pa je bil udomačeni golob vedno, tudi v preteklosti, povezan z uporabno vrednostjo, bil je spoštovan, če je bil koristen. Svobodno leteče bitje je postalo lastnina v službi vojne. Sprevrženost človekovega pogleda le na uporabnost ali neuporabnost živih bitij je tudi ob tej fiktivni zgodbi, ki jo v imenu goloba pripoveduje človeški glas, popolnoma jasna.

Golob je *anima machinata* in ne čuteče bitje, čeprav s svojo zgodbo sporoča, da ima vršilsko sposobnost (*agency*).

Popredmetenje goloba v urbanem okolju: miti, zmote, koncepti

Binarnost živalskosti in človeškosti je nadkoncept pri vseh odnosih žival – človek. Laurence Simmons in Philip Armstrong pišeta o človeški naravi in binarnosti našega dojemanja sveta, ki je povezano s koncepti različnosti in podobnosti med naravo in kulturo, razumom in instinktom, umom in telesom. Vse to je tesno povezano tudi z našimi idejami o živalih, zato bi bila potrebna dekonstrukcija binarnosti človek – žival, o čemer piše Branislava Vičar:

> Živalskost in človeškost, kot so pokazali kulturni antropologi in antropologinje, nista zgolj ontološki stanji, ampak nastopata kot politični kategoriji in družbena konstrukta; v kategorijo človeškosti se vgrajujejo pozitivne lastnosti (npr. avtonomnost, racionalnost, čustvene kapacitete), ki so živalim v istem procesu odvzete na osnovi povsem arbitrarno odbranega kriterija, kot je biološka vrsta, to pa je osnova za podeljevanje hierarhične nadpostavljenosti ljudi in iz nje izhajajočih pravic.

Naš odnos do golobov sodi v to binarno razdelitev na naravo in kulturo, saj je družbeno konstruiran. Zakaj je iz ptice, simbola miru, simbolno pomembne ptice ljudskega izročila, udomačenega skalnega goloba, letečega pismonoša, vojnega heroja, danes golob postal ptica, ki poleg podgan, ki so živali družbenega dna, doživlja najbolj negativen odnos v urbanem okolju? Golobov se je prijel epitet ali metafora »leteča podgana« z obširno negativno konotacijo, ki jo je človek nadel podganam. Lynda Birke ugotavlja: »Številne kulture gojijo globoko antipatijo do podgan, verjamejo, da prenašajo umazanijo in bolezni in so tesno povezane z greznico« – torej so potisnjene v prostore, kjer se pretakajo izločki mesta.

Golobi so danes za marsikoga vsiljivci, za nekatere pa sosedje, ki so v urbani prostor prišli zato, ker so bili iz naravnega okolja izrinjeni. Ne samo kulturno, pač pa fizično izrinjeni zaradi krčenja njihovega prostora, pomanjkanja hrane ali pesticidov, zastrupljenega okolja. Prišli so nazaj v urbano naravo, kjer morda le najdejo hrano za svoje preživetje. Golobe, letalce skalnih previsov, so ljudje udomačili zato, ker so jih bodisi jedli bodisi kako drugače uporabljali. Ko so jih nehali uporabljati, so postali prebivalci mest, prebivalci multispeciestične družbe, ki pa zaradi prevlade človeka ne želi biti večvrstna, ampak le človeška urbana družba.

Priznavanje inherentne vrednosti živali kot vstop v ekocentrizem

Le če zamenjamo svoj antropocentrični pogled z ekocentričnim, lahko svoj pogled usmerimo v žival tako, kot je, in ji priznamo inherentno vrednost ne glede na to, ali nam je čustveno ali kako drugače všeč. Bistvenega pomena je, da začnemo moralni dialog o »nepomembnih bitjih«, saj nevretenčarji, žuželke, ribe in glodavci predstavljajo večino živalskega sveta. Zakaj ne bi začeli dialoga tudi s tistimi živalmi, ki smo jih do sedaj odklanjali, npr. golobi, in morda spremenili svojega razmerja z živalmi? Tu nastopita proces zavedanja sorodnosti z živalmi na vseh ravneh in prelom z antropocentrizmom in speciesizmom.

Samo interesi, ki jih ima vsako živalsko in človeško bitje, so pomembni – in prvi je interes, da živi, biva po lastnih zakonitostih in brez bojazni, da bo preganjan ali ubit. Gary Francione, kritični animalist in zagovornik abolicionizma živali, je poudaril, »da temeljne pravice človeških in nečloveških živali obravnavamo različno. In to je speciesizem.« Zato moramo temeljne svoboščine, ki jih sedaj vsaj formalno uživa človek, prenesti tudi na živali. Ni racionalnega argumenta proti tej misli. Če bodo živali postale osebe, svobodne in pravnoformalno zaščitene, in bodo »imele inherentno moralno vrednost, ki naj bi bila enaka človekovi«, bo mogoč tudi živalski/ontološki obrat.

*Odlomki iz eseja za Glasnik Slovenskega etnološkega društva.

Foto: StockSnap

Foto: osebni arhiv

Zalka Drglin

Amonit

Uskovnica, zgodnje poletje

V skalo vpet obod, tihi dom preplašene živali
ne daje umrljivosti nikakršnih poklonov.
Trpežno ždi z obzorjem na ramenu
v spiralo zvita, vase zroča kača.
Leta so utrip gorovja, ki tiho seda vase,
brezšumna so stoletja, lega zvezdni prah
in spet odide z drugim vetrom.
Smaragdni kuščar ostrmi mimogredoč,
potem zdrsi pogled za dolga tisočletja.

Nekoč pa, ko se s skal cedi življenje rož
in gresta drug za drugim po gorovju
kakor v Orfejevi zgodbi božja posvojenca,
se z njenih las odkrade duh po sveži morski soli,
takrat neznosno v vibi zaboli –
milo morje, zgibaj kamnate plasti,
razpri to pest, izpusti me, izpusti ...

Zalka in Ruja

Foto: osebni arhiv

Žrtvovanje

Sputnik, zemljina orbita

od Zemlje me hočeš pognati? ti, ki stremiš v vesolje, mene, ki iščem vogale in blatne trave,
polegle od vonjev. drži me na štirih, in ko ne morem več teči, legam nanjo s trebuhom,
polnim gorja.

kličem te po svojem imenu: Lajka. v tvojem največjem strahu – v edinem domu brezdanje
sam groza o groza praznine – kličem, da bi me slišal: sopotnik, sirota si kakor jaz:
ne izdaj me! sem. prestrašena ližem tvoje premrle roke, neustavljivo drhtijo,
ko me pripenjajo v pretesno kletko, vklepa mi dih. zaklepa srce v zloščeno urno.

le nekaj ur še? tu je tako temno tu ni glasov razen žgoče obljube gotove smrti,
ki cvrči vse bliže. ne, pravim, hočem še biti: sem in ti si. glej, skupaj sva.
dovoli, da vstanem, prislonim smrček ob tvojo naglušno školjko, vzdrhteva,
ko se z dlako dotaknem dlačic. diham, diham, šepetam ti: ne morem ne biti.
potapljam rotitev v tvoje zvedave oči. koliko zvezd, ki se prižigajo.
koliko zvezd koliko zvezd na nebu koliko zvezd v tebi govorim ti,
Lajka Lajki, tu notri sem o tu notri, v tvoje prsi sem se zatekla, sirota,
ki te ljubim najbolj od vseh. ne postavljaj mi spomenikov. namero opusti

Glasovi na poti

na morje potujem, tam ti bom bliže
trajnica, ki steza veje s celine na otok
pokimam lipi na samostanskem vrtu
kako stanovitno poješ, se ne oziraš na vreme
družica v aprilsko nakodranem jutru
med četrto in peto, ko odhajam na pot

Po sledeh te spoznam

Ta angel, ko pride
nad shlajeno ležišče popoldan
nabrat v prgišče okostja sanj
kako se razjoče,
božji,
kako se razjoče.
Vsa težka blazina.
Potem se vrne v bivališče
onkraj vsakega imena.
Ko ležeš in ko rahlo vzdihneš,
se dvigne zlati prah, odtis poljuba
in te žgečka, da svetlo kihneš.
O, kako močno še upaš vanj!

SARIN DNEVNIK

Foto: osebni arhiv

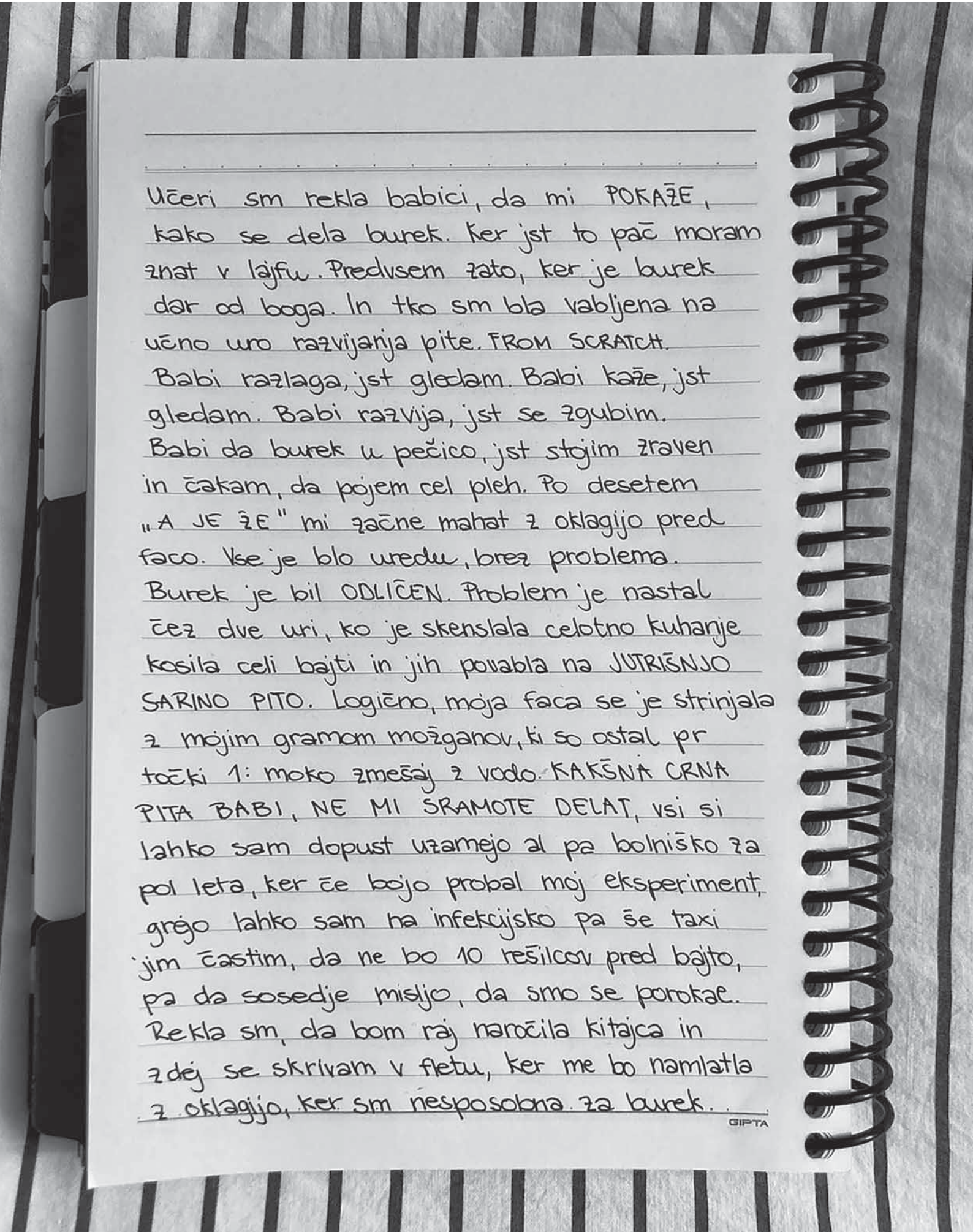

Učeri sm rekla babici, da mi POKAŽE, kako se dela burek. Ker jst to pač moram znat v lajfu. Predvsem zato, ker je burek dar od boga. In tko sm bla vabljena na učno uro razvijanja pite. FROM SCRATCH. Babi razlaga, jst gledam. Babi kaže, jst gledam. Babi razvija, jst se zgubim. Babi da burek u pečico, jst stojim zraven in čakam, da pojem cel pleh. Po desetem „A JE ŽE" mi začne mahat z oklagijo pred faco. Vse je blo uredu, brez problema. Burek je bil ODLIČEN. Problem je nastal čez dve uri, ko je skenslala celotno kuhanje kosila celi bajti in jih povabla na JUTRIŠNJO SARINO PITO. Logično, moja faca se je strinjala z mojim gramom možganov, ki so ostal pr točki 1: moko zmešaj z vodo. KAKŠNA ČRNA PITA BABI, NE MI SRAMOTE DELAT, vsi si lahko sam dopust uzamejo al pa bolniško za pol leta, ker če bojo probal moj eksperiment, grejo lahko sam na infekcijsko pa še taxi jim častim, da ne bo 10 rešilcov pred bajto, pa da sosedje misljo, da smo se porokae. Rekla sm, da bom raj naročila kitajca in zdej se skrivam v fletu, ker me bo namlatla z oklagijo, ker sm nesposobna za burek.

GIPTA

Gostujoči kolumnist:

MOBILNA APLIKACIJA ZA SLEPE BLINDBUS

Za slepe in slabovidne so vsakodnevna opravila pogosto zelo otežena in jim predstavljajo velik izziv, zato potrebujejo določene pripomočke, ki jim pomagajo k večji samostojnosti in neodvisnosti. Eden izmed takšnih pripomočkov je bela palica, ki simbolizira osebno neodvisnost slepe ali slabovidne osebe in je hkrati opozorilo drugim, da njen uporabnik ne vidi in ima zato posebne potrebe in pravice. Poleg bele palice pa je slepim in slabovidnim v veliko pomoč tudi tehnologija. Še posebej pametni mobilni telefoni, ki jih slepi in slabovidni uporabljajo vsakodnevno za različna opravila.

V okviru svetovnega dneva vida in mednarodnega dneva bele palice je pod okriljem Kulturno-prosvetnega in športno rekreativnega društva slepih in slabovidnih Karel Jeraj izšla mobilna aplikacija z imenom BlindBus.

BlindBus je mobilna aplikacija, ki omogoča spremljanje prihodov avtobusov Ljubljanskega potniškega prometa v živo ter spremljanje potovanja posameznega avtobusa, na katerega smo vstopili. Ko uporabnik aplikacijo prenese in jo začne uporabljati, sploh ne ve, da je prvotno namenjena uporabi slepim in slabovidnim, saj je aplikacija videti povsem običajno. Ob vklopu načina *voice over* pa aplikacija slepim in slabovidnim prikaže tudi dodatne možnosti, posebej prilagojene njihovi uporabi. Uporabljajo jo lahko torej vsi. Na voljo je v slovenskem in angleškem jeziku.

Uporabniku so za posamezno postajo na voljo podatki o napovedih ter prihodih avtobusov po vrsti, kar je za slepe še posebej koristna informacija, saj na ta način vedo, kateri avtobus, ki je ustavil pred njimi, je pravi. Aplikacija pove tudi informacijo, ali ima avtobus vstopno ploščad, ki jo za svoje potovanje potrebujejo invalidi ter mamice z otroškimi vozički. Poleg tega lahko uporabnik vstopi na avtobus v aplikaciji ter na ta način spremlja svoje potovanje. Pri tem lahko vidi že obiskane postaje, obvoze, naslednjo postajo ter vse postaje, ki sledijo.

BlindBus team

Foto: osebni arhiv

Mobilna aplikacija BlindBus je razvita popolnoma prostovoljno, brez investicij, uporabnikom pa je na voljo brezplačno. Zahvala za razvoj mobilne aplikacije gre srčni ekipi treh članov, ki jih povezuje ljubezen do računalništva ter pomoči sočloveku.

Sprva sta aplikacijo začela razvijati magister računalništva in informatike Matej Pečnik ter Edvard Vodovnik, ki je eden redkih slepih računalniških mojstrov. Znanje računalništva ter potrebe slepih oseb, ki jih Edvard kot slepa oseba zelo dobro pozna, sta skupaj prepletla ter na ta način ustvarila prve delujoče prototipe aplikacije. Kasneje se jima je pridružil tudi voznik avtobusa LPP Mirsad Zejnić, ki je s svojim poznavanjem avtobusnih linij ter navdušenjem za računalništvo zelo pripomogel k večji natančnosti aplikacije. Med razvojem so aplikacijo testirali tudi slepi in slabovidni ter s tem pomagali graditi boljšo uporabniško izkušnjo ter zanesljivost delovanja.

Miha Jakopin, predsednik društva KPŠRD Karel Jeraj, je ob izidu mobilne aplikacije BlindBus povedal: »To je za nas velika pridobitev, saj bomo z mobilno aplikacijo še bolj samostojni. Me pa veseli, da bo aplikacija dostopna in uporabna za vse, ki uporabljajo mestni potniški promet. Tu nismo pozabili tudi na gibalno ovirane, saj jim bo aplikacija pokazala, ali ima prihajajoči avtobus rampo ali ne. Ob tem želimo javnosti povedati, da smo s svojim delom, voljo in znanjem lahko tudi slepi in slabovidni koristni družbi. Rad bi se zahvalil tudi zunanjim sodelavcem, ki so opravili veliko dela pri tem projektu, vendar je treba take ljudi (prostovoljce) najprej spoznati.«

Trenutno je aplikacija na voljo za naprave iOS, v tem letu pa bo na voljo tudi za naprave Android.

Več o aplikaciji BlindBus lahko najdete na spletni strani *www.blindbus.com*, kjer si lahko ogledate tudi videoposnetek primera uporabe ter podprete nadaljnji razvoj aplikacije.

Matej

[redacted]

PO TEKOČEM TRAKU BOMO PRIHAJALI NA SVET – IN BOMO ODLOŽENI KAKOR LEVI ALI DESNI ČEVELJ. V PARU BOMO SAMO NA GOSPODARJEVI NOGI!

BENJAMIN GRACER

NA AVTOBUSU

STOPAL SEM STARIM MAMAM PO NOGAH
IN KURJIH OČESIH,
VLEKEL MULCE ZA TA SLADKE,
USEDEL SEM SE NASPROTI UMETNE BLONDINKE,
KI JE IMELA RDEČE NALAKIRANE NOHTE
IN ČRNO ZA NOHTI,
ODPEL SEM SI HLAČE IN BULJIL SKOZI OKNO,
NERODNO MI JE BILO, MAR MI BO VZELA TIČA V SVOJA MESNATA USTA?
RDEČELIČNI DEBELI KMET V ZELENI LOVSKI SUKNJI
JE IMEL V NAJLONSKI VREČKI KRVAVICE
IN SMRDELO JE PO KISLEM ZELJU,
NATO JE VSTOPIL TIP S SUPERSONIČNIM SINTESAJZERJEM.
BLODIM, BIL JE LE VESELJAK S FRAJTONARICO.
ZAVPIL SEM AUFBIKS, TAKO PO HRIBOVSKO,
FUKNIL VEN ŠOFERJA, USTAVLJAL ŠTOPARJEM, IN
PREDEN SEM ŠE USPEL ZAVPITI ČETNIKI IN USTAŠI DOL,
SO PROSTOR ZASEDLI TRIJE PRSATI TEHNIKI V BELIH HALJAH.
PEL SEM IN IMEL PENO NA USTIH IN BIL V PRISILNEM JOPIČU.

INTEGRAL POVSOD Z VAMI NA POTI.

ČRTOMIR CLONSKY

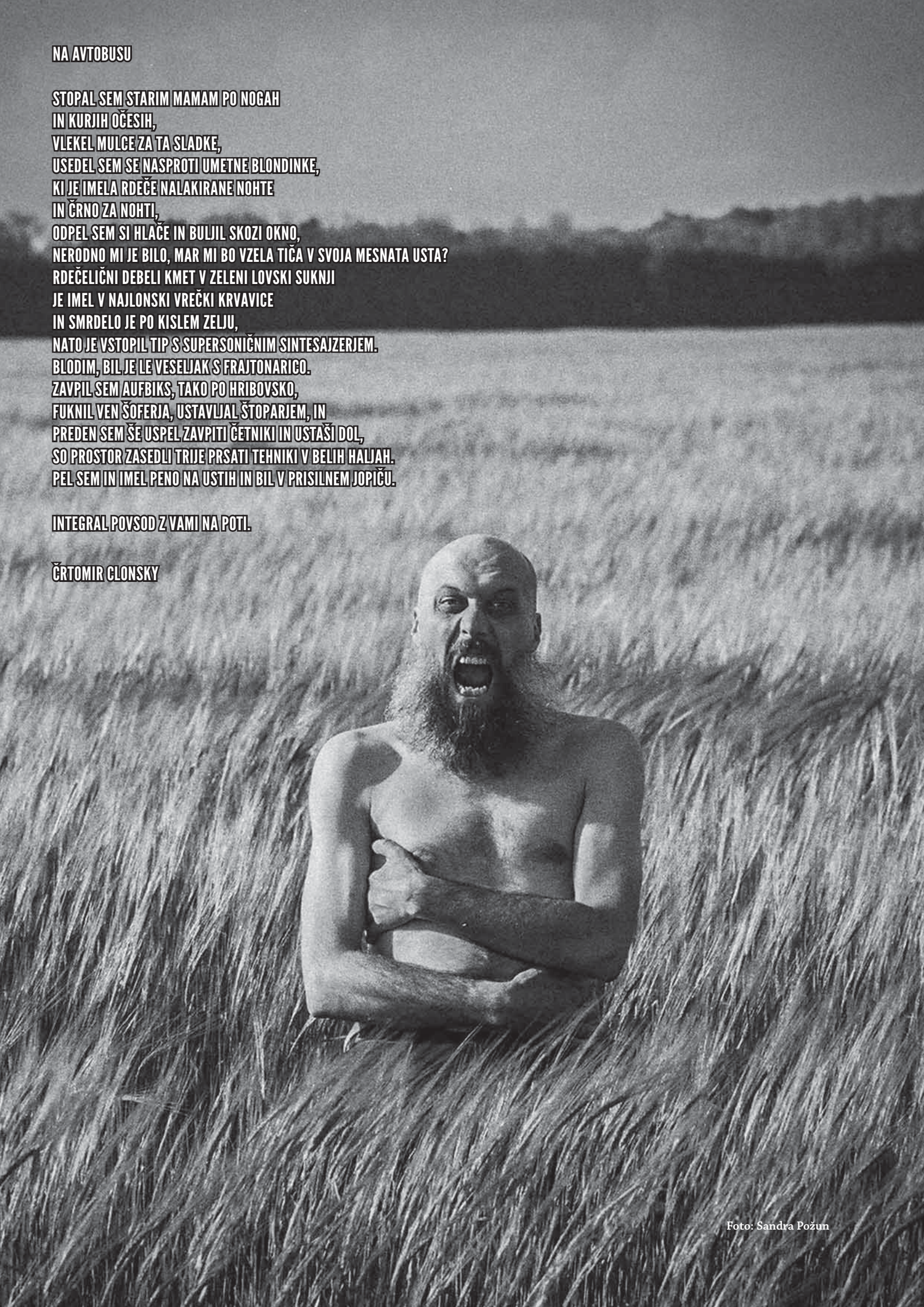

Foto: Sandra Požun

MIRKO

Mirko se je rodil 28. junija 1991 v počitniški hišici v Umagu, kjer sta Mirkova mama in oče preživljala zadnje tedne nosečnosti. Pred pričakovanim dnevom poroda sta se želela vrniti v domačo Ljubljano, a so ju nekatere neprevozne ceste in vojaške dejavnosti, ki so bile posledica razglasitve samostojnosti Slovenije, od tega odvrnile. Popadki so se pojavili tako hitro in bili tako pogosti, da ni bilo časa za pot v porodnišnico v Izoli. Poklicala sta dežurnega zdravnika iz *Doma zdravlja Umag*, ki je pomagal, da je porod potekal brez večjih zapletov. Novorojenčka sta zavila v veliko brisačo za plažo in bila neskončno srečna. Naslednje dni je prihajala patronažna sestra, ki jima je pomagala z dojenčkom, oglasila pa se je tudi matičarka z občine Umag in uredila rojstni list, v katerem je pisalo ime novorojenčka: Mirko.

Vojna napetost pa se je v tistih dneh stopnjevala in spopadi v okolici Ljubljane so Mirkove starše strašili, zato so se že po tednu dni preselili na mirno podeželje – na Hrvaško v Vukovar, kjer je živela Mirkova babica. A kmalu so se tudi tam začeli spopadi in življenje v malem mestu je postajalo vedno težje. Ko je bil Mirko star štiri mesece, se je družina končno prebila iz obleganega Vukovarja in se preselila v varnejše večje mesto – v Sarajevo, kjer je živel Mirkov dedek. Velikodušno jih je sprejel in jim odstopil celotno prvo nadstropje svoje hiše, v kateri je sicer živel sam. Mirko še ni bil star eno leto, ko je tudi tam izbruhnila vojna, in družina je bila ponovno ujeta. Živeli so ob pomanjkanju hrane, neprestanih smrtnih nevarnostih, težko so ohranjali higieno, pozimi pa je pritiskal mraz. Ob tem pa je bilo tudi mnogo radostnih družinskih dogodkov, npr. skromna, a vesela praznovanja Mirkovih rojstnih dni, Mirkovi prvi samostojni koraki, paketi, ki so jih dobili od sorodnikov iz Ljubljane … Šele konec leta 1995 jim je po zapletenih poteh uspelo zapustiti Sarajevo.

Ker so imeli dovolj neprestanih konfliktov v Evropi, so šli dlje stran: v mirni in prijazni Afganistan, kjer so se politične napetosti ravno razrešile, Mirkov dedek pa je imel tam nekaj prijateljev, s katerimi je študiral na tehniški fakulteti v Sarajevu. V Kabulu so družino zelo prijazno sprejeli in zdelo se je, da bo družina lahko končno zaživela v miru. Mirkov oče je kmalu dobil dobro službo v nekem mednarodnem podjetju, Mirkova mama pa je delala doma kot prevajalka. Mirko je, kljub mladosti, že lepo govoril slovensko in hrvaško, hitro pa je usvajal tudi paštunščino, ki so jo govorili vrstniki. Vse bi bilo skoraj idilično, če ne bi že naslednje leto tudi tam izbruhnila vojna. Družina se je odločila, da se ne bo več selila. Vojnih razmer so bili že kar nekako vajeni in imeli so občutek, da bodo znali preživeti. V Kabulu so dočakali konec spopadov leta 2001 in zdelo se je, da so z vojnami opravili za vedno. Mirko je postal najstnik in najstniške vragolije ter prostor svobode, ki se je odprl, so vsem vlivali optimizem.

Ko je bil Mirko star 19 let (leta 2010), je dobil štipendijo za študij v tujini in vesel odšel v Damask v Sirijo, kjer je vpisal informacijsko tehnologijo. Že naslednje leto pa je Sirijo zajela vojna. Mirko se ni dal in je nadaljeval študij tudi v vojnih razmerah, na fakulteti pa so njegov trud podpirali. Tudi ko ni bilo elektrike, je programiral na papirju in seminarske izdelke predstavljal profesorjem le teoretično. Starši pa so se medtem preselili v takrat mirno Ljubljano.

Ko je po treh letih diplomiral, se je Mirko, naveličan vseh vojn, odpravil k staršem. Pešačil je po pustih afganistanskih brezpotjih in se skrival pred različnimi vojaškimi skupinami. Po nekaj dneh je pripešačil do Turčije, kjer je v mestu Gaziantep sedel na vlak. Po dveh dneh prestopanj se je skozi Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko in Avstrijo vrnil v Ljubljano. Na nobeni od mej, ki jih je prečkal, ni imel težav, saj je hrvaški potni list povsod odpiral pot. V Ljubljani sta mu starša povedala, da ne bo mogel stalno živeti v Sloveniji, saj si ni uredil slovenskih dokumentov. Zamudil je rok, v katerem bi moral zaprositi za slovensko državljanstvo. Mirka to ni motilo, saj je imel vse dokumente urejene na Hrvaškem, kjer se je rodil. Bo pač živel tam.

Vselil se je v počitniško hišico svojih staršev in se kmalu zaposlil v lokalni pekarni, kjer je skrbel za informacijski sistem za poslovanje. A v družbo ga nikoli niso zares sprejeli. Bil je Slovenac. Ne pa Istran. Istrske italijanščine se ni nikoli zares naučil, saj so vsi z njim govorili hrvaško. Bil je tujec.

Leto dni po vselitvi je prejel obvestilo gradbene inšpekcije, da je počitniška hiša, v kateri je živel, zgrajena na črno in da jo mora v treh mesecih porušiti. Najel je odvetnika in začel pravni boj, ki pa ga je izgubil. Hišo je moral porušiti. Porabil je skoraj vse prihranke.

V tem času se je začela pandemija in pekarni je prodaja upadla. Morali so odpustiti nekaj ljudi. Med njimi Mirka. Ni mu preostalo drugega, kot da je odšel k staršem v Ljubljano. Ko se je z avtobusom pripeljal v Ljubljano, ga ni pričakal nihče. Mama in oče sta imela druge skrbi. Bila sta na sodišču, kjer sta se dogovorila za ločitev. Dan pred tem sta prodala stanovanje in se preselila vsak k svojemu novemu partnerju. Mirko je ostal na cesti. Dobesedno.

Pridružil se je skupini brezdomnih, beračil za vsakdanjo hrano in spal pod mostom pod izvozom Barje. Poskušal je pridobiti podporo za brezposelnost ali socialno podporo, pa ni šlo – bil je hrvaški državljan.

Zaradi pandemije so se ljudje vedno bolj izogibali drug drugega in beračenje je šlo slabo. Bil je na nekaj razgovorih za delo. Znal je nekaj jezikov in bil vešč z računalniki, a je potencialne delodajalce vedno odbila njegova pomanjkljiva higiena. Smrdel je.

V Ljubljani je bil brezdomni tujec.

Nekaj časa se je trudil, iskal možnosti, upal, a svetlobe na koncu predora ni in ni bilo.

Potem se je zgodilo: pojavila se je priložnost! Leta 2022 je Rusija napadla Ukrajino. Beračil je, dokler ni nabral za vozovnico, sedel je na avtobus in se odpeljal na madžarsko-ukrajinsko mejo. Peš je šel čez – bil je edini, ki je potoval v to smer, v nasprotno so se vile kolone beguncev, in se v kraju Berehove prijavil v mednarodni odred borcev za ukrajinsko svobodo. Postal je borec! Spoštovan, cenjen in sprejet.

Mir ni bil zanj. Vojne je bil vajen in se je znašel v njej. V vojni je imel upanje, da bo prišla sprememba. To ga je gnalo naprej. Imel je nalogo in njegovo življenje smisel.

Zgodba je seveda izmišljena, a ne neresnična.

Tomaž Lapajne Dekleva

NEKEGA DNE, KO BO ...

Novakova domačija je zasijala v polnem siju. Domačija, obdana z naravo in najčistejšim zrakom, ki ga lahko dihaš. Za razliko od brata je Mare posvetil svoje življenje kmetiji. Nekega dne sedita in opazujeta naravo in planine.

»Se spomniš teh hribov? Tega gozda? Se spomniš, kako smo se podili po pašnikih? To je bil drug svet, potem pa ves ta beton, urbanizacija. To ni več isti svet, v katerem sem odraščal.« »Res je, a tudi tvoj svet ni isti, odkar si se preselil v žabarijo.« »Jah, glej, kaj pa naj bi ? Nisem se več dobro počutil doma, moral sem spremeniti lajf. Mam zdej svoje stanovanje, dve sobi, mir, kaj češ boljšega?« »Pa kaj, a zdaj se bomo o tem pogovarjali?« »Glej, sam veš, da se vsak sam odloči. Nisem dolžan nikomur nič.«

»Ma, oprosti, Dane, da spet omenjam vse to, a če ti po pravici povem, se tudi meni ni dalo več toliko delati na kmetiji. Utrudilo me je vse, dnevi se ponavljajo, tamali čist divji, ona pa kot, da sem neviden, stalno na telefonu, čeblja, tipka, kot da ne obstajam.« »Hm, ja glej, ti sam veš, jaz v tem primeru nisem kompetenten za dajanje nasvetov, sam veš, kako. Imam tak šiht, da delam, kadar želim, zraven pa še vlečem socialko.« »Ja, ve barabe, sej zaradi takih, kot ste vi, pa je tako stanje v državi, kakor je.« »Mare, odjebi, ravno zaradi takih, kot ste vi, ki kažete s prsti na socialce, je tko, kot je. Sam veš, kaki so slovenski delodajalci, velika večina bi te ožela kot krpo, dala tist drobiž ter te odvrgla, ko te ne rabi več. Jebeš tak lajf. Ne mislm več prenešat preveč sranja v lifu. Ne da se mi, hočem samo mir, to, kar tebi najbrž manjka.«

»Mir, to je tisto, kar mi manjka. Ko izgine strast, da bi bil vsaj mir.« »Sej ti pravim, Mare. Svet se je spremenil, ne samo mi, svet. Ljubezen je samo še iluzija, ljudje smo postali tako sebični, slepi, zlobni, da se bomo umaknili eden od drugega. Včasih se sprašujem, zakaj si se odločil imeti družino, tamale, kmetijo, saj vidim kako trpiš? Hvala bogu, da si lahko vsaj mene izplačal. Ja, zdaj je, kar je.« »Ja, zdaj je, kar je, kaj pa naj naredim, tamala dva v osnovni, z ženo, kot pravm, se ne morva vidt, blo je varanja. Ne vem, kaj naj. Nisem računal, da se bo tako razpletlo.« »Hm, pa bi moral, sej veš, koliko sranja smo tud sami prenašali kot tamali doma. Delat, učit se, pa ne vem kaj še. Jaz mam dost vsega, jaz sem umetnik po duši in razumi, če ne boš ti izkoristu sistema, bo sistem izkoristu tebe. Verjem, Mare, lahk bi delu za minimalca, delam na črno plus socialka, pa tko našopam enkrat več.«
»Mislm, fak, a si zato sem pršu, da me spraviš v slabo voljo?« »Ne seri, Mare, jaz samo povem, tako kot je. Če pa ne zdržiš, pa zapri espe pa nehi po cele dneve delat. Ko boš star, verjem, da ti bo žal, da nisi boljš izkoristu lajfa kot pa, da po cele dneve delaš.« »Ja, Dane filozof, sej si bolj pameten kot jaz, sam ne me spravljat v slabo voljo. Vem, da je jebena situacija, ampak bom nekak sfolgal, prodaja zelenjave mi trenutno ne gre slabo.«

Fedja Kovič

»Posluši, Mare, hotu sem rečt ... Ko sem prišel v Ljubljano, sem mislil, kako bo super, kako bomo gradili sceno, a vidim, da se vsak umika po svoje, številka sem, kaj šele tujina, tam te izpljunejo.« »Okej, in kaj mi hočeš povedat z vsem tem?« »To, da se ne smeš nikol predat, Mare. Ne rečem, da sem kot umetnik zaslužil ne vem kakšne denarce z mojimi pisarijami in glasbo, važno mi je, da zapustim svojo sled. Zdaj sem izdal novo knjigo.«»Hm, že spet? Vau, kolko keša si zmetal v to?« »Poslušaj, Mare, prebral ti bom samo en del zgodbe, pa se malo zamisli.« »Mah, dej, prosim.« »Poslušaj ... Nekega dne, ko bo konec vsega, ko bo prišel sodni dan, ko bo prišel konec civilizacije, čez 100 ali milijon let, tistega dne bo vse nepomembno, a lahko pustimo sled za naslednje generacije, ki se lahko uprejo tej destrukciji.« »A to pišeš, haha?! Da bi se vsaj rimalo!«

Dane je vstal in rekel: »Sužnji kapitala smo, vladajo nam fašisti, jaz sem se temu uprl, zdaj imam tudi čas, da se borim, izborite si ga tudi vi.« Obrnil se je in odšel dol po hribu. Mare ga je nemo opazoval.

Diego Menendes

V VINU JE RESNICA, V SOKU SANJE O RESNICI!

GREGOR B. HANN †

Kraljevi recenzor:

KLUB GROMKA: MARY OCHER & LELEE, 10. 3.

V okviru 23. Mednarodnega feminističnega in kvirovskega festivala Rdeče zore, ki je v marcu potekal na več prizoriščih v Ljubljani, je v Klubu Gromka najprej nastopila Mary Ocher: »Njena glasba je tako očarljiva kot polarizirajoča, od tradicionalnega folka do surovega garažnega rocka iz 60., ambienta z eteričnimi vokali in abstraktnimi sintetizatorji, do eksperimentalnega popa z afriškimi in južnoameriškimi ritmi.« Sledili so domači Lelee, ki so pred kratkim pri založbi Moonlee records izdali tudi vinilno verzijo njihovega prvenca Čuka bije pumpa. Bend izvirno oživlja starega duha balkanskega rokenrola, najbolj izrazito skozi temperamentne tekste, ki spajajo njihove materne jezike. Njihov indie post pank neposredno in emotivno nagovarja publiko, ki jih je tudi tokrat navdušeno sprejela za svoje. Tako se je končno po dolgem času zopet začela koncertna klubska scena in že odzivi publike so pričali, kako hudo smo vsi skupaj to pogrešali.

Jože Balas, FOTO NOTE

Lelee

Foto: Jože Balas, FOTO NOTE

Lelee

Foto: Jože Balas, FOTO NOTE

Mary Ocher

Foto: Jože Balas, FOTO NOTE

KONCERTNE NAJAVE

14. 4.: GALA HALA – DUMA

Kenijski dvojec združuje hrupno evforijo, nepopustljivo fizičnost in uporniško držo. Martin Khanja (Lord Spike Heart) in Sam Karugu izhajata iz cvetoče underground metal scene Nairobija. Skupaj sta leta 2019 ustanovila Dumo (kar v kikujščini pomeni »tema«) in s svojo zvočno agresijo ekstremne intenzivnosti ter z ignoriranjem pravil vplivala na vzhodnoafriško metal sceno in jo premaknila na popolnoma nova eksperimentalna področja. Duma napoveduje aprilsko turnejo, na kateri se bo ustavila v Gali, pa tudi na festivalih BRDCST in Roadburn, junija pa je že napovedana na Primaveri. Čakamo tudi remiks za tuareško zasedbo Mdou Moctar in skupni album v sodelovanju z indonezijskim duetom Gabber Modus Operandi ter z brazilsko metal zasedbo Deafbrick.

16. 4.: KINOGLEDALIŠČE TOLMIN – TAMARA OBROVAC TRANSADRIATIC QUARTET

27. Keltika 2022
Svetovno priznana hrvaška pevka, flavtistka, skladateljica in avtorica besedil Tamara Obrovac se je uveljavila s samosvojim združevanjem istrske ljudske zapuščine in jazza. Istrsko lestvico in različna narečja je subtilno vpela v zvečine melanholične in intimistične, a včasih tudi zafrkljive skladbe. Obrovac je najbolj znana po zasedbi Transhistria Ensemble, ki so jo že gostili na Keltiki, tokrat pa k nam prihaja s TransAdriatic Quartetom.

Viri: prireditelji, organizatorji in založbe nastopajočih

V NARAVO PO MOČ

Kam se zatečete, kadar vam je težko? Ali ko v svojem vsakdanu in v svetu okoli sebe ne vidite veliko smisla? Nas je naš notranji kompas usmeril k naravi.
In odpravili smo se na tisoč milj dolgo pot, ki se začne s prvim korakom ... tako pravijo.
Kaj je bil prvi korak dveh skupin mladih, ki sta se odločili za bolj sonaravno življenje na dveh zapuščenih kmetijah?
Je bilo to vprašanje, kako najti mir in se ponovno povezati s samim seboj v našem hitro spreminjajočem se svetu?
Ali pa je bila to želja upravljati zemljo, pridelovati lastno hrano, raziskati, kaj pomeni živeti z roko v roki z naravo, zares živeti z njenimi čari?
Morda je bila to želja po iskanju lastne poti in povezave do življenja na tej Zemlji na trajnosten, povezan, smiseln način.
Da boste videli, da je mogoče in da je treba proti naravi narediti le prvi korak (ki ne potrebuje biti selitev na kmetijo, lahko so to pohodi v hribe, najem vrta, skrb za rože v stanovanju, sedenje pod drevesom), vam bomo predstavili zgodbo dveh kmetij mladih in njun projekt.

Sobivanje ob gozdu

Letos mineva pet let, odkar je skupina mladih navdušencev sonaravnega življenja začela obnavljati staro zapuščeno kmetijo v bližini Vojnika in graditi svoje sanje o pristnejšem, preprostejšem ter bolj zdravem življenju, ki so ga poznali iz otroških dni, a se je med odraščanjem in bivanjem v mestu nekje izgubilo. S tem se je začela obnovitev posestva, ki je bilo podedovano: »Skupaj smo oblikovali vizijo Prostora ob gozdu, ki zajema ponoven stik z naravo, prakticiranje načinov dela, ki predstavljajo obnovitev in regenerativen pristop do zemlje, opolnomočenje posameznika, raziskovanje odnosov sodelovanja in podpore drug drugega ter odkrivanje globljega potenciala človeštva. Z željo po širjenju svojega znanja in razmišljanja smo ustanovili Zavod Sobivanje ob gozdu ter začeli izvajanje nekaterih dogodkov in srečanj, kjer želimo ljudem približati veščine in prakse z različnih področij. Kljub temu da smo v nekaterih stvareh še vedno začetniki (naše učenje in izpopolnjevanje se nikoli zares ne končata), smo veseli, da lahko nekaj utrinkov vsega, kar smo preizkusili in spoznali med svojim skupnim bivanjem na kmetiji, oz. širše celotno življenje, delimo in izmenjujemo z ljudmi, ki so za to odprti oz. jih zanimajo podobne teme.«

Domačija Mokovec

Na domačiji, ki je bila mnogo let zapuščena, živimo in ustvarjamo mlada družina in drugi občasni sostanovalci. Naša vizija je ustvariti prostor, kjer se človek lahko odmakne od mestnega vsakdana, si oddahne, začuti in živi utrip narave, pogleda na svoje življenje z drugega zornega kota. Na domačiji vzpostavljamo tudi ustvarjalni poligon na različnih področjih trajnostnega in preprostega bivanja, kot so naravna gradnja, vrtnarjenje, soustvarjanje, zeliščarstvo, izobraževanje, radi tudi izdelujemo iz lesa. Pomembna nam je tudi celostna in izkustvena pedagogika v naravi. Da mladi, otroci in odrasli med daljšim sobivanjem in soustvarjanjem na domačiji pridobijo izkušnjo, ki jo v tistem trenutku potrebujejo in ki jim pomaga pri njihovih nadaljnjih korakih v življenju. Raziskujemo, kako lahko na preprost in radosten način soustvarjamo ter živimo.

Solidarnostni projekt »V naravo po moč«

Narava lahko zdravi. To želimo deliti z drugimi in skupnostjo na način, da lahko vsak najde svoj način, kako mu narava lahko pomaga in daje moč. Zato smo Sobivanje ob gozdu in Domačija Mokovec skupaj zasnovali sklop 12 izkustvenih in izobraževalnih dogodkov na obeh kmetijah, katerih namen je prebivalcem bližnjih lokalnih okolij in vsem drugim zainteresiranim iz celotne Slovenije približati način življenja, ki poteka v harmoniji z naravo in s posluhom za bolj trajnostne, alternativne in okolju prijaznejše prakse. Poleg praktičnih metod, povezanih z znanjem o naravi, se vsebine projekta dotikajo tudi raziskovanja načinov odkrivanja človekove notranje narave/psihe ter sodelovanja drug z drugim. Nekaj izmed delavnic smo že izvedli: dan odprtih vrat obeh prostorov, delavnica fermentacije in konzervacije, spoznavni dan z žitom ajdo, gozdni vrt in umetniška samoreflektivna delavnica. V naslednjih mesecih pa nas čakajo še dogodek izmenjave domačih semen, izdelava naravne kozmetike, naravna gradnja – izdelava jurte, ustvarjanje zeliščnega vrta, povezovanje s seboj in drugimi (raziskovanja svojega notranjega klica in sebe po metodi Junakovega potovanja), dogodek Naše korenine – odsev prednikov v nas.
Odziv na že izvedene delavnice je bil pozitiven, udeležencem so všeč podano znanje in veščine, ki so dobro prepleteni s praktičnimi primeri in praksami, ki jih lahko sami preizkusijo ter kasneje implementirajo. Opazili pa smo tudi, da je v tem času velikih družbenih sprememb srečanje podobno mislečih ljudi zelo spoštovana in iskana priložnost za podporo drug drugega ter omogoča medsebojno sodelovanje in opolnomočenje na poti do posameznikove večje suverenosti in avtonomnosti. Lepo je videti in biti priča dejstvu, da se vse več posameznikov prebuja in razmišlja o drugačnih načinih bivanja in delovanja ter da iščejo in so pripravljeni narediti spremembe. Veliko jih je prišlo na naše dogodke po navdih za lastno pot ter da vidijo, da je možno. Ob vsakem takšnem obisku in udeležencu se spominjamo svoje poti, morda izpred desetih let, ko smo, zgolj z željo po boljšem svetu in spremembi, začeli stopati po svoji, takrat še povsem nejasni in negotovi poti. Sedaj vemo, da se vsak napor, vložen trud in koraki poguma izplačajo, in ta občutek in hvaležnost želimo predati tudi naprej.
Če vas zanima več, ste vabljeni, da obiščete naši FB-strani Sobivanje ob gozdu in Domačija Mokovec – nega zemlje in duha. Prav tako so vam povzetki delavnic, nekateri recepti ter izkušnje (v angleščini) brezplačno na voljo na blogu write.as/signments.
Projekt »V naravo po moč« sofinancirata program EU Evropska solidarnostna enota ter nacionalna agencija Movit.

Neža Belak in Barbara Balan

Izza rešetk:

PODMORNICA NA SUHEM

Do nedavnega nisem poznal Ciganov, in teh je po zaporih veliko. V priporu v Ljubljani sem jih spoznal cel ducat. Nekateri so bili z menoj tudi v sobi. Beseda cigan je zato zame dobila čisto drugačen pomen. Cigan je Rom in Rom je Cigan in v nikakršnem pomenu ta beseda za mene ni več žaljivka. Po pravici povem, da mi je bilo nerodno Ciganu reči Cigan ter da do sedaj te besede nisem zapisoval z veliko začetnico. Veliko smo se tudi skupaj nasmejali na račun te besede, ki se med civili rada uporablja kot žaljivka. Cigani namreč vse ljudi, ki niso Cigani, imenujejo civili. Tudi to je bila zame novost.

Zadovoljen sem, ko mi beseda teče in ne obžalujem izkušenj, ki jih doživljam kot obsojenec v slovenskem centralnem zaporu na Dobu pri Mirni. O Ciganih pišem, ker sedim za cigansko mizo na sprehajališču četrtega bloka. Ob tej mizi je tudi drevo z največjo krošnjo in največjo senco. Pristopil je Cigan in v šali dejal: »Kaj pa vi počnete za cigansko mizo?« Za mizo sem sedel skupaj z dvema obsojencema z istega oddelka. V senci na travi so bili še trije ali štirje Cigani, ki so se vedno zadrževali v senci največjega drevesa na travniku. Vsi smo se nasmejali njegovemu komentarju in Cigan je začel praviti zgodbo, ki jo je slišal ta dan v razgovoru po telefonu s svojimi domačimi. In Cigani znajo praviti zgodbe, to sem ugotovil že v priporu. Mladenič, še ne v 30. letih, je povedal, da je nekega ciganskega dečka, ki hodi v osnovno šolo, učiteljica oklofutala. Deček je doma povedal, kaj se je zgodilo, in naslednji dan se je cela družina odpravila v šolo do učiteljice, ki je dečka udarila. Oče dečka je bil zelo jezen. Učiteljica je vztrajala pri tem, da je pravilno ravnala, kar je očeta dečka še bolj razjezilo in je učiteljici prisolil klofuto in ji zagrozil, da se kaj takega ne sme ponoviti. Šokirano učiteljico so pustili in odšli domov. Učiteljica dogodka ni prijavila, saj je vedela, da njeno ravnanje ni bilo pravilno, kljub temu da tudi ravnanje očeta ciganskega dečka ni bilo pravilno. Čez nekaj tednov se je na tej isti šoli dogodil podoben dogodek, le da je bila sedaj oklofutana ciganska deklica. Družine iz ciganske vasi na Dolenjskem so se zbrale in so skupaj odšle na šolo, kjer se je že drugič dogodilo, da je ciganski otrok v šoli dobil klofuto. Tokrat niso odšli do učiteljice ali učitelja, ki je storil to nedopustno dejanje, ampak so skupaj stopili kar do ravnatelja šole. Ravnatelj je zagovarjal svoje učitelje in krivdo valil na ciganske otroke in tudi na njihove starše, da so necivilizirani in podobno. Ciganski starši so bili zgroženi in so tokrat dali poučne udarce kar ravnatelju. Tudi njemu so povedali, da čeprav so otroci Cigani, si učitelji v šolah ne smejo dopustiti, da jih tepejo. Tudi ravnatelj šole tega dogodka ni prijavil, saj dobro ve, da nasilje učiteljev nad otroki ni dovoljeno.

Če je zgodba resnična, nikoli ne preverjam in me tudi ne zanima, saj mi je važno predvsem to, da me je mladi Cigan animiral, in iz zgodbe sem potegnil tudi nauk o Ciganih, ki vedno ravnajo na tak način. Klin se s klinom izbija, bi na kratko opisal njihovo ravnanje, kar izhaja iz njihove mentalitete. Cigani tudi med seboj rešujejo konflikte na tak način, kar za nas civile pomeni, da se problemi nikoli ne

Foto: Erika Wittlieb

rešijo in med ljudmi ostajajo zamere, ki se nikoli ne pozabijo. Cigani, ki živijo skupaj v isti vasi, običajno med seboj nimajo konfliktov, a tudi tu prihaja do izjem. Z menoj je bil v priporu na Povšetovi 5 v Ljubljani Cigan, ki je bil obtožen in kasneje tudi obsojen, da je mladoletnega dečka udaril s sekiro po glavi. Sodišče ga je v imenu ljudstva obsodilo in jaz sem o tem primeru slišal veliko iz prve roke, a o tem ne bom razglabljal. Povem le to, da se je mladoletni 16-letnik skupaj s svojim očetom prikazal na dvorišču hiše obsojenega Cigana z namenom, da pretepeta obsojenega in njegovega sina, ki sta bila na svojem dvorišču. Prišlo je do pretepa in nekdo je s sekiro po glavi udaril mladeniča, ki je odšel tožit svojemu očetu. Verjamem, da mi je Cigan, ki je bil v sobi z menoj več mesecev, povedal resnico. To, da je prišlo do pretepa in hudih posledic za vse vpletene zaradi nekaj izrečenih psovk, je zelo žalostno. Sam sem že zapisal, da sem, ko pride do varnosti lastnega doma in družine, tudi sam pripravljen storiti vse, da jih zaščitim.

Gospa Pravica je slepa in je oblečena v barve denarja. Ta komentar še zdaleč ni originalen, a sem do enakega zaključka prišel tudi sam, ko sem dolge noči v priporu sedel na straniščni školjki in pisal svoje prve zapiske, ki so mi pomagali, da dočakam jutro, saj se me je spanec ogibal, kakor bi bil kužen. Zdaj ko omenjam sedenje na straniščni školjki, se spomnim nekaterih, ki so mojo nekaj deset mesecev dolgo zaporno kazen komentirali z besedami: »Toliko sem jaz samo na stranišču presedel med svojo zaporno kaznijo.« S tem so želeli povedati, da je moja dosojena kazen v primerjavi z njihovo zelo nizka. Kakor koli, tudi sam sem prebil ogromno časa na straniščni školjki, saj sem v desetih mesecih pripora vsaj dve uri na noč tam prebil s pisalom in papirjem. Nespečnost v zelo majhnem prostoru skupaj z drugimi osebami je velik problem in edini način, ki sem ga iznašel za premagovanje tega, je bilo pisanje. Na straniščni školjki sem napisal najmanj 150 strani.

Boril sem se in še se borim z odvisnostjo in odvisnost od neke substance ima svojo funkcijo, in to funkcijo je treba nadomestiti z nečim drugim. Pisanje je dobra izbira – sem prepričan. 15 mesecev sem potreboval, da sem napisal ta stavek, ki odgovori na mnoga moja vprašanja, povezana z mojimi težavami z odvisnostjo.

N. Viktor, ZPKZ DOB

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam bo v veselje brati ga in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjenega, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Petek, 3. 7.

Ko kravatarji s pazniki pod roko prekoračijo normalo, potem človek res ne ve, kaj bi. Danes pa se je še kazen iztekla za Marka in Sebo. Tako sem ostal še brez dveh pokroviteljev za zadetost. Tablet ni več, in tudi drugega ne. Ostane mi le Stelex. Zgodovina se ponavlja. Preprosto si skuham kavo in dotočim to čistilo za okna. Zadene kot šus. Ni problema.

Tudi danes je prišel ta specialni pedagog in mi razkril nekaj, kar vem že več kot mesec dni. Člena ne bom dobil in sedel bom dasko (slovar zaporniškega jezika – do konca). Ja in? Kdo pa še verjame v ta člen? Obljuba brez haska. Bodi priden in sodeluj, lezi jim v rit in potem boš morda dobil člen in boš šel tri mesece prej domov. Hahaha ... Si našel jebat mene? Tako sem tudi tega pedagogiča odslovil in zdaj nimam nikogar več. Razen fantov v sobi. Več ne potrebujem.

Pa zakaj gre? Nikakor ne pričakujem uslug – jih tudi nočem. Ne pričakujem nagrad in kaj vem česa. Zahtevam pa človeški odnos. Zahtevam človeka. Tu zaposleni pa sploh ne vedo, kaj to je. Tako bom raje sam in odklanjal bom vse, kar mi bodo želeli nuditi – odstopil sem od telefona in obiskov. Če bom šel iz sobe, bo to le takrat, ko bom jedel in šel pod tuš – več ne potrebujem. Če že nimajo časa zame, naj se ukvarjajo z drugimi, mene pa lepo pozabijo. Zanje sem itak le številka.

Torej, če bo vse po Božji volji in dobim združitev kazni, potem me čaka še dobrih osem mesecev te blaznice. Če jo bom preživel, seveda. Ampak vsak dan je nova preizkušnja. Zdaj, na primer, je malo več zraka, ker smo le trije v sobi.

Sobota, 4. 7.

Gremo naprej. Dobili smo novega – Miho. Še en zadetek. Še eno gobezdalo, ki se pod vplivom medikamentov gobčno ne zna ustaviti. O, Bog! Kam to gre? Ampak še pred tem sem na jutranjem raportu šel na kolena (dobesedno) pred paznikom in ga prosil za časopis. To je paznik, ki mi ga še nikoli ni prinesel. Danes pa ... svetlobna hitrost – časopis smo dobili takoj. In to

Foto: Fietzfotos

vsega, še sobotno prilogo. Očitno je treba tako delati z njimi. Se vidi, da sem ga kar malo prestrašil z grožnjo, da bom pisal direktorju. Sam sebi pljuvam v skledo? Moja skleda je že do vrha polna, zdaj gre lahko le še čez rob. Ampak ne izzivam in ne grozim s fiziko. V rit pa jim tudi ne bom lezel, da bi me potem izprdeli. Saj, kaj mi pa morejo.

Danes sem gledal na televiziji Melodije morja in sonca – voditelja Lorella in Galunič; zmagal je Easy. Če vas zanimajo še kakšne podrobnosti, vprašajte. Sicer pa so bile najbolj zanimive kvalifikacije za F1 – zmagal je Hamilton. Bomo videli, kaj bo jutri. Začel se je tudi Tour de France. Le kako bodo pedalirali v tej vročini? No, tako je dan minil več ali manj pred televizijo – v čakanju, da Miha zaspi in ne ropota z možgani ves dan. Bog se ga usmili. Ne zna se ustaviti. Ne gre. Kaj naj mu rečem, ko mu pa metadon uničuje ušesa in niti samega sebe ne sliši. Uživam naj v pokvarjeni plošči, ko se stavek za stavkom ponavlja. Ko mu pamet bruha kot vulkan lavo. Ko razglablja, kako je sam doživel scene iz ameriških filmov. Jebem ti – pamet ne pozna meja.

Televizija je za danes povedala svoje. Še šluk Stelexa in lahko noč do nedelje. Bomo videli, če bo kaj drugače. Sanja svinja koruzo.

Taubi

PUSTNI TOREK V KRALJEVSKI TOČKI

V Točki smo praznovali pust in pregnali zimo. Večina otrok je prišla v kostumih. Videli smo lahko različne maškare, od Miki Miška do policista, pa tudi Spidermana, okostnjaka, pikapolonico, klovna ... Tisti, ki se niso našemili, pa so imeli možnost, da jim z barvami zamaskiramo obraze.

Najprej smo zunaj postavili mizo in risali, nekateri so igrali badminton, drugi so si podajali žogo. Kasneje smo se odpravili v Točko, kjer so nekateri otroci igrali namizni nogomet, drugi pa z veseljem opazovali risanje po obrazih in različne maske. Ob glasbeni spremljavi smo se predvsem družili in uživali v sladkanju s krofi.

Klara

Foto: Hana Kočan

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

KRALJEVSKI ŠAHOVSKI PROBLEM
Avtor: Paul Morphy, 1856
Morphy je bil star 10 let, ko je izumil to šahovsko uganko, svojo edino znano kompozicijo. Položaj je preprost, a zvit.

Na potezi je beli, črnega matira v drugi potezi.

Standardni algebrski šahovski zapis:
pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava, D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat, O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje mimogrede).

Jean Nikolič

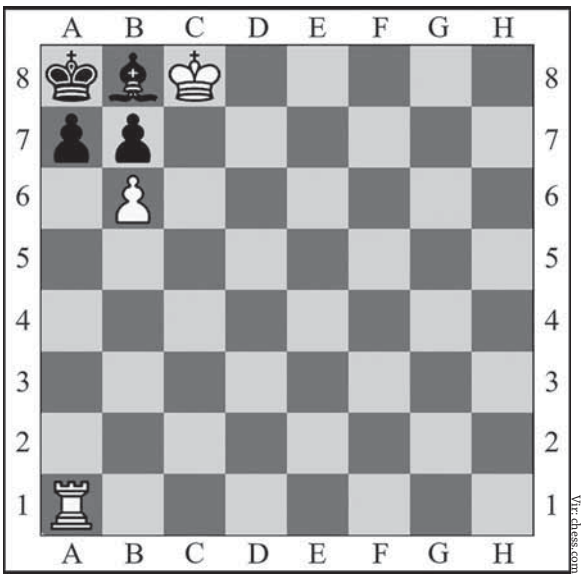

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 34.

Prikazana sta dva grba. Katerima dvema mestoma pripadata? Bi znali razčleniti njun pomen?

Rešitvi lahko preberete na dnu strani.

Sestavil: Zoran T. Radonjić

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNISTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

E-sporočilo, 11. 3. >> Pozdravljeni! Ob upokojitvi in opustitvi zdravljice odrešitve s sodelavci sem skromen denarni prispevek (200 €, op. ured.) namenil vam, ki skrbite za tiste, ki jim je splet okoliščin namenil težavnejšo življenjsko pot. LP Mitja

E-sporočilo >> 16. 3. Spoštovani, pri nas redno kupujemo in z zanimanjem prebiramo Kralje ulice že vse od začetka izhajanja. Redno berem članke, ki ji piše vaša uporabnica Maja K . Mimogrede, piše zelo lepo. Imam pa v zvezi z njo eno prošnjo. Ali bi lahko na vaše uredništvo poslala klasično pismo (z znamko in kuverto) namenjeno njej? Pa bi ji ga vi izročili. Veste, moj pred kratkim umrli sin je imel tudi shizofrenijo in vem, kako uničujoča je ta bolezen. Vendar ... moj sin je imel vsestransko podporo vse do svojega odhoda. Maja pa piše, da nima podpore v starših, kar je za mene nedoumljivo. Želela bi ji napisati eno prijazno pisemce. Hvala za vaš odgovor in uspešno še naprej! A.

E-sporočilo, 20. 3. >> Moti me, ko me prodajalec Kraljev vpraša, če rabim časopis? Ja itak, a ne!? Če vidim prodajalca, vedno kupim časopis, če pa ga že imam, mu dam 50 centov, da lahko kupi novega. Zgleda, da imajo prodajalci nove fore. Jaz sem doživela dve. Še ena se je zgodila na Gorenjskem. Dam prodajalcu evro, ki mi kaže časopis v polivinilu, ga hočem vzet. Odvrne, da je dotični izvod samo za kazat. Rečem naj mi da drugega. Pa pravi, da je v nahrbtniku in ne more do njega. Pridite nazaj grede. Na poti iz trgovine stopam proti prodajalcu, ki gleda stran in šele po dolgem mečkanju le potegne časopis iz nahrbtnika. Halo, a ti iz mene delaš budalo? To meče slabo luč na vse Kralje ulice. LP MS

Rešitvi

Grb občine Vrhnika je Jazonova grška jadrnica na valovih Ljubljanice. Legenda pravi, da so argonavti ustanovili Vrhniko. Do kraja, kjer danes stoji, naj bi pripluli po Savi in Ljubljanici, na njihov prihod pa spominja vrhniški grb z upodobitvijo ladje Argo.

Grb občine Rogaška Slatina je Pegaz, mitološki krilati konj, ki je s kopitom udaril v tla in odkril Donat Mg – z magnezijem najbogatejšo naravno mineralno vodo na svetu. V nemški monografiji iz leta 1687 je prvič zapisana in v bakrorezu upodobljena ta legenda o nastanku Rogaškega vrelca, ki govori o tem, da je bog Apolon Pegazu povedal, kje naj udari s kopitom in tako odpre zdravilni vrelec. To je tudi prva znanstvena knjiga o slatinski mineralni vodi.

GIACOMOV FOTO KOTIČEK: PSIHIATRIČNA USTANOVA VOLTERRA

https://www.giacomodoni.com/

KAJ JE SPOMIN?

Po razlagi, ki jo najdemo v Balzanovi knjigi *Besede so pomembne*, je spomin dejanje, ki se je začelo v preteklosti, a vpliva tudi na sedanjost.

Je merilo, pogosto boleč koncept, ki je že davno tega privekal na svet, a je še vedno uveljavljen v zdajšnjosti.

Pripovedujem zgodbe o psihiatričnih ustanovah – zgodbe o stigmah, rojenih v preteklosti, ki so še danes tako zelo pomembne.

Grafiti by NOF

Foto: Giacomo Doni

Zapuščena stavba z zagrajenimi okni

Foto: Giacomo Doni

To je spomin: izobraževati nove generacije o tem, kar se je zgodilo, jim ponuditi drugačno stališče za interpretacijo sedanjosti, da bi jim tako omogočili graditi boljšo prihodnost.

Giacomo Doni
Prevedel Jean Nikolič

P. S. Fotografije prikazujejo psihiatrično ustanovo Volterra, ki jo je zaradi zanemarjanja resno načel zob časa. Ko bodo ti zidovi izginili, bo pripovedovanje zgodb precej težje.

Stoli v prazni sobi

Foto: Giacomo Doni

Zapuščena propadajoča ustanova

Foto: Giacomo Doni

KUPA LJUBEZEN

Olupil sem pet breskev in jih narezal v veliko stekleno posodo. Enako sem storil s štirimi jabolki. Nato sem olupil in narezal štiri banane, tem pa je sledilo pet kivijev. Vsebino posode sem lepo premešal, dodal koncentrat iz plastične limone in zelo veliko medu. Posodo sem dal v hladilnik, da se vsebina ohladi in omedi. Ura je 23.07, skozi okno prihajata zvok kitare in petje prijetno okajenih občanov. Ko sedmi vlak zapelje čez Tivoli, bo za jest.

Samar Kandić

Foto: SK

OGLASNA DESKA

Skočite v PRP trgovinico na Poljansko cesto 14 ali v butik in skladišče v Studenec 41. Tam boste našli lončke za rože, okraske, knjige, slike, igrače, umetnine in starine. Ni, da ni, ker mi kupimo vse, kar je zastonj, in podarimo po simbolični ceni. Lahko nam tudi kaj donirate. Več na www.robaraba.si.

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihatričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zainteresirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

Uspešno poučujem angleški jezik.
Gregor: 051 732 740

Društvo Kralji ulice se za donacije v mesecu januarju zahvaljuje:
- pekarni OSEM,
- slaščičarni ZVEZDA,
- društvu LAJKA za hrano za pse,
- fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
- HUMANITARČKU in CIMKI za Mojčine cimetovi rolice,
- PALAČA SPROSTITVE za novo oblačila,
- pekarni DAMA za malice,
- KK CEDEVITA OLIMPIJA za vstopnice,
- NK OLIMPIJA za vstopnice,
- fotostudiu SPOMINI za kupončke za fotografiranje,
- portalu DOBRODELKO za spalne vreče in sanitetni material ter
- vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in denarna nakazila.

Se priporočamo za naprej.

Podari knjigo in jo prinesi na Kralje.
Pražakova 6, 1000 Ljubljana.
Pon.–pet. 8.00–15.00.
Tel.: 059 022 503

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.00–15.45 v Športni center Triglav za Bežigradom (balon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

Dobričinama v trajni spomin

Gospodoma Branku in Silvu iz Ljubljane, ki sta nam pomagala v hudih časih ... Naj počivata v miru!

Uporabniki KU

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 0,5 odstotka dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVCNEM ZAVEZANCU:

_____
(ime in priimek davčnega zavezanca)

_____
(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

_____
(poštna številka, ime pošte)

(davčna številka)

_____
(pristojni finančni urad)

TAKO DOLGO SO ME DELILE SUBJEKTIVNE SILE, DA SEM SE IZŠEL V OBJEKTIVNO NIČLO.

BENJAMIN GRACER

ZAHTEVA
za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	1

V/Na _____, dne_____

_____
podpis zavezanca/ke

Po abecedi urejene besede potekajo v vseh osmih smereh. Začetne črke so že vpisane v pravem kvadratku, vi pa morate ugotoviti le še smer. Nekatere črke imajo več smeri, zato začnite s tistimi, ki imajo le eno črko. Izpolnjena morajo biti vsa polja in na koncu boste v obarvanih likih od zgoraj navzdol prebrali kitajski pregovor.

S		M		B	O				P		K		O		B	O	B					
T									K			S	S				B					N
				D	V		O	P						P		A			S			
																			B			
	A				T														L	K		S
							N															
					S									K		A			P		B	
K	M		R				D									N				P		D
	B			S			T			L						A	S	O				T
		K	T		R	I	S					M									A	
				N																		O
	D		R		C	Š																P
A								L							D							
D		M	O	V													T	I				
A				L	A	G	E	G		G			M	B		A						

Sestavil: Jože Paumann

→
ANGELA
AVALA
BARTON
BRATOMOR
DIKETONI
DIMOVOD
NEAME
OBLAT
OBRUSEK
SAMOBOR
TIONIN

←
BALASSA
BOBROVKA
BOLEZEN
ITINERAR
KAPLA
KRAKATOA
METGE
OSTANEK
PAUKO
PROSLAVA
SIROTKA
TRSKAR

↓
BALDVIN
BLAZNIK
KANONADA
LIPOBLASTOM
PLATOON
ROTOR
SANTANA
STVOR
TORLO
TROPINA

↑
AREIA
CERAR
DLESNI
KEATS
MARAKANA
MAKRELA
MENTHA
STVAR
TORAKS
VARNOST

↗
ARNIKA
ADAPTER
ATESTAT
EKONOM
GNAJS
GOLEN
GRANIČAR
KIKLE
LOJZE
MAKRELA
MEDVED
RODINA
SANDŽAK
SOPRAN
ŠMOHOR
TELOH

↙
ADAMS
AZIAT
DOKAZ
NEKTAR
NIELSEN
NORSTAD
OSKRBNIK
OTOKAR
POSAVJE
PROST
SAMOOK
SODOKU
SUSAN ID
VOSTOK

↖
ALONG
BRAJNIK
BRLOG
DOBROPIS
TAMIN

↘
BALKANIZEM
IMPORT
KORADE
LESNINA
MODERNI PLES
ODBORNIK
PAKETEK
POANTA
TEKSAS

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

_____

Rešitev šahovske uganke: 1: Ta6, ax6; 2: b7++ ali s potezo Ta6 beli črnega prisili, da umakne lovca in ga matira s trdnjavo. V obeh primerih je mat v dveh potezah.

NAGRADNA KRIŽANKA

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na *urednistvo@kraljiulice.org* ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana in se potegujte za štiri CD ploščke Balade na bledečih tleh, izvajalcev Kvinton & Borut Gombač. Iskrene čestitke nagrajencem in nagrajenkam pravilno rešene februarske nagradne križanke, ki so: Bernarda Šerbetar iz Oplotnice, Matjaž Hrovat iz Slovenske Bistrice ter Sonja Kurat in Aleš Sušnik iz Kamnika.

Nekje blizu Slavonskega broda.
KAM SE VAM TAKO MUDI?
V BOSNO GREM TANKAT GORIVO. KUPIL BOM ŠE NEKAJ ŠPEŽE PA KAVBOJKE.
V SLOVENIJI GRE VSE V MALORO. CENE VIŠJE KOT V ŠVICI, PLAČE PA TAKE KOT V MOLDAVIJI!
AJ ME PUSTI, LJUBI TE BRAT. PRI NAS SO ŠLE TROŠARINE GOR, RABIM KEŠ ZA GORIVO!
V BOSNI SE JE GORIVO PRAV TAKO PODRAŽILO!
NIMA VEZE, TO SE MENI NE POZNA, JAZ VEDNO TANKAM ZA 70 EVROV!
STOP POLICIJA
BY MILOŠ

»Samo še en dan več!«